
**הוצאה לאור של
ספרות משפטית**

מבית החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ
Law Books Publishing House

דיני ראיות

ספר הפסיקה –

הלכות יסוד בדיני ראיות

החברה הכלכלית
של לשכת עורכי הדין בע"מ

דיני ראיות

ספר הפסיקה –

הלכות יסוד בדיני ראיות

הוצאה לאור של
ספרות משפטית

מבית החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ
Law Books Publishing House

החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ

"בית אופקים" - דרך מנחם בגין 82 תל-אביב 67138, ת.ד. 14152

טלפון 03-6242060, פקס 03-6240605

כל הזכויות שמורות © מהדורת 2015

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני (לרבות צילום והקלטה), בלא אישור בכתב מההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין.

תוכן עניינים אלפביתי

21	ע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מדינת ישראל (2003)	1.
21	ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (2007)	2.
21	ע"פ 4765/98 אבו סעדה נ' מדינת ישראל (1999)	3.
21	ע"פ 993/93 אבוטבול נ' מדינת ישראל (1993)	4.
21	ע"פ 631/76 אביטן נ' מדינת ישראל (1977)	5.
22	ע"פ 571/86 אדרי נ' מדינת ישראל (1989)	6.
22	ע"פ 691/92 אהרון נ' מדינת ישראל (1996)	7.
22	ע"פ 6205/98 אונגר נ' עופר (2001)	8.
22	ע"פ 3974/92 אזולאי נ' מדינת ישראל (1993)	9.
23	ע"פ 3416/98 איפרגן נ' מדינת ישראל (2000)	10.
23	בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל (1985)	11.
23	דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל (1998)	12.
23	ע"פ 814/81 אל שבאב נ' מדינת ישראל (1982)	13.
24	בג"צ 152/82 אלון נ' ממשלת ישראל (1982)	14.
24	ע"פ 226/54 אלופי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1955)	15.
24	ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל (2009)	16.
24	ע"פ 363/83 אלחי נ' מדינת ישראל (1983)	17.
25	ע"פ 2518/94 אלימלך נ' מדינת ישראל (1997)	18.
25	רע"פ 3445/01 אלמליח נ' מדינת ישראל (2002)	19.
25	ע"פ 2603/90 אלפאר נ' מדינת ישראל (1991)	20.
25	ע"פ 176/61 אלפסי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1962)	21.
26	ע"פ 257/74 אמקייס נ' מדינת ישראל (1975)	22.
26	ע"פ 4868/90 אנגל נ' בודסקי (1992)	23.
26	ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל (1980)	24.
26	ע"פ 71/85 אריה נ' בוחבוט (1987)	25.
26	ע"פ 476/79 בולוס נ' מדינת ישראל (1980)	26.
27	ע"פ 158/66 בולקין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1966)	27.
27	ע"פ 61/84 ביאזי נ' לוי (1988)	28.
27	ע"פ 601/68 ביידר נ' לוי (1969)	29.
27	ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין (1988)	30.
28	ע"פ 6251/94 בן ארי נ' מדינת ישראל (1995)	31.
28	ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל (2006)	32.
28	ע"פ 6167/99 בן שלוש נ' מדינת ישראל (2003)	33.
28	בש"א 723/97 בנזימן נ' שר הביטחון (1997)	34.
29	רע"פ 6546/94 בנק איגוד נ' אזולאי (1995)	35.
29	רע"פ 2235/04 בנק דיסקונט נ' שירי (2006)	36.
29	ע"פ 5293/90 בנק הפועלים נ' שאול רחמים בע"מ (1993)	37.
29	ע"פ 229/86 בר עט נ' מדינת ישראל (1986)	38.
29	ע"פ 800/85 ברדה נ' מדינת ישראל (1986)	39.

30	ע"פ 517/86 ברוקס נ' מדינת ישראל (1989)	40
30	ע"א 703/86 ברנשטיין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1989)	41
30	ע"פ 406/78 בשירי נ' מדינת ישראל (1980)	42
30	ע"פ 712/94 ג'בארי נ' מדינת ישראל (1995)	43
31	ע"פ 840/79 ו-854/79 גבריאל נ' מדינת ישראל (1981)	44
31	ע"א 407/73 גואנשיר נ' חברת החשמל (1974)	45
31	בג"צ 744/97 גוזלן נ' השופט אמינוף (1997)	46
31	ע"א 174/88 גוזלן נ' קומפני פריזיאן דה פרטיסיפסיון (1988)	47
31	בש"פ 687/96 גיל נ' מדינת ישראל (1999)	48
32	ע"א 442/81 גרומט נ' סרוסי (1982)	49
32	בש"פ 1924/93 גרינברג נ' מדינת ישראל (1993)	50
32	ע"פ 371/83 גרינוולד נ' מדינת ישראל (1983)	51
32	ע"פ 5329/98 דג'אני נ' מדינת ישראל (2003)	52
32	ע"א 138/56 דוידון נ' חברת בוני חיפה (1975)	53
33	ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993)	54
33	ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל (1986)	55
33	ע"פ 40/85 דקל נ' מדינת ישראל (1985)	56
34	ע"א 6160/99 דרוקמן נ' בית חולים לניאדו (2001)	57
34	ע"פ 78/62 דרשני נ' מדינת ישראל (1962)	58
34	ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ נ' מזרחי (1987)	59
34	ע"פ 232/55 היועץ המשפטי לממשלה נ' גרינוולד (1955)	60
34	ע"פ 217/59 היועץ המשפטי לממשלה נ' נבולסי (1960)	61
35	ע"פ 108/54 היועץ המשפטי לממשלה נ' עבאדי (1955)	62
35	ע"פ 105/51 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלד (1952)	63
35	ע"א 642/87 הסתדרות אגודת ישראל נ' חזקיהו (1990)	64
35	רע"א 1412/94 הסתדרות מדיצינית הדסה נ' גלעד (1995)	65
35	ע"פ 4297/98 הרשטיק נ' מדינת ישראל (2000)	66
36	ע"א 2629/98 השר לביטחון פנים נ' וולפא (2001)	67
36	ב"ש 64/87 ואנונו נ' מדינת ישראל (1987)	68
36	ע"פ 5140/99 וידאל נ' מדינת ישראל (2002)	69
36	ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל (2009)	70
37	ע"פ 196/85 זילברברג נ' מדינת ישראל (1990)	71
37	ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (1986)	72
37	ע"א 440/75 זנדבק נ' דנציגר (1976)	73
37	ע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי לממשלה (1950)	74
37	ע"פ 4600/94 חביו נ' מדינת ישראל (1997)	75
38	ע"פ 1520/97 חדד נ' מדינת ישראל (2000)	76
38	רע"א 5381/91 חוגלה נ' אריאל (1992)	77
38	ע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל (1982)	78
38	ע"פ 242/85 חזן נ' מדינת ישראל (1987)	79
39	ע"פ 3737/91 חיר נ' מדינת ישראל (1992)	80

39	81	בג"צ 6319/95 חכמי נ' שופטת בית משפט השלום (1997)
39	82	ע"א 728/81 חלבי נ' עזבון חלבי (1983)
39	83	ע"פ 112/69 חליחל נ' מדינת ישראל (1969)
40	84	ע"פ 889/79 חמו נ' מדינת ישראל (1980)
40	85	ע"פ 382/75 חמיס נ' מדינת ישראל (1976)
40	86	ע"א 224/78 חמישה יוד תכשיטנים בע"מ נ' פיירמנס פאנד אינשורנס קומפני (1979)
40	87	בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת ישראל (1991)
40	88	ע"פ 728/84 חרמון נ' מדינת ישראל (1987)
41	89	ע"פ 1424/02 טוטמן נ' מדינת ישראל (2003)
41	90	ע"א 642/61 טפר נ' מרלה (1962)
41	91	ע"פ 383/71 יהודאי נ' מדינת ישראל (1972)
41	92	ע"א 211/63 יחזקאל נ' קלפר (1964)
42	93	ע"פ 7832/00 יעקובוב נ' מדינת ישראל (2002)
42	94	ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל (1996)
42	95	בג"צ 447/72 ישמחוביץ נ' ברוך (1973)
43	96	ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' מדינת ישראל (2006)
43	97	ע"פ 697/79 כהן נ' מדינת ישראל (1980)
43	98	ע"פ 735/80 כהן נ' מדינת ישראל (1981)
43	99	ע"פ 2949/99 כהן נ' מדינת ישראל (2001)
44	100	רע"פ 1947/92 כליפא נ' מדינת ישראל (1992)
44	101	ע"א 269/82 כרמי נ' הילמן (1987)
44	102	ב"ש 838/84 לבני נ' מדינת ישראל (1984)
44	103	ע"פ 774/78 לוי נ' מדינת ישראל (1979)
44	104	ע"פ 4682/01 לוי נ' מדינת ישראל (2003)
45	105	ע"א 2515/94 לוי נ' עיריית חיפה (1996)
45	106	ע"א 218/78 ליננברג נ' מנהל מס שבח (1979)
45	107	ע"א 2119/94 לנדאו נ' וין (1995)
45	108	ע"פ 889/96 מאזריב נ' מדינת ישראל (1997)
45	109	ע"א 91/50 "מדור" בע"מ נ' ביק (1951)
46	110	דנ"פ 188/94 מדינת ישראל נ' אבוטבול (1996)
46	111	ע"פ 2286/91 מדינת ישראל נ' אילוז (1991)
46	112	ע"פ 675/81 מדינת ישראל נ' אלבזיז (1982)
46	113	בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בבאר שבע (2006)
47	114	רע"פ 8600/03 מדינת ישראל נ' גלעד שרון (2003)
47	115	ע"פ 621/01 מדינת ישראל נ' דרוויש (2001)
47	116	דנ"פ 4390/91 מדינת ישראל נ' חג' יחיא (1993)
47	117	ד"נ 23/85 מדינת ישראל נ' טובול (1988)
48	118	ע"פ 6147/92 מדינת ישראל נ' כהן (1993)
48	119	רע"פ 4574/99 מדינת ישראל נ' לגזיאל (2000)
48	120	ע"פ 5614/92 מדינת ישראל נ' מסיקה (1995)
48	121	רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (2012)

48.....	ע"פ 1302/92 מדינת ישראל נ' נחמיאס (1995)	.122
49.....	ר"ע 423/83 מדינת ישראל נ' עזבון סילוורמן (1983)	.123
49.....	ע"פ 4009/90 מדינת ישראל נ' פלוני (1993)	.124
49.....	ע"פ 5339/98 מדינת ישראל נ' פלוני (1999)	.125
49.....	ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ' קורמן (2000)	.126
50.....	ע"פ 4998/95 מדינת ישראל נ' קרדוזו (1997)	.127
50.....	ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שוורץ (1997)	.128
50.....	ע"פ 330/84 מדינת ישראל נ' שעשוע (1985)	.129
50.....	ע"א 662/77 מוסקונה נ' מאור (1978)	.130
51.....	ע"פ 115/82 מועדי נ' מדינת ישראל (1984)	.131
51.....	ע"פ 442/85 מזרחי נ' מדינת ישראל (1986)	.132
51.....	רע"פ 3904/96 מזרחי נ' מדינת ישראל (1997)	.133
51.....	ע"פ 611/80 מטוסיאן נ' מדינת ישראל (1981)	.134
52.....	רע"פ 4142/04 סמל (מיל') מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006)	.135
52.....	ע"פ 5249/98 מירילאשוילי נ' מדינת ישראל (1999)	.136
52.....	ע"א 350/74 חברת מ.ל.ט נ' ממן (1987)	.137
53.....	ע"א 551/89 מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' סדובנוק (1992)	.138
53.....	ע"פ 1888/02 מקדאד נ' מדינת ישראל (2002)	.139
53.....	רע"פ 7755/01 מרציאנו נ' מדינת ישראל (2002)	.140
53.....	ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983)	.141
54.....	ע"א 285/86 נגר נ' וילנסקי (1989)	.142
54.....	ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל (2002)	.143
54.....	ע"פ 1275/95 ניסים נ' מדינת ישראל (1997)	.144
54.....	ע"פ 491/87 ו-512/87 נקש נ' מדינת ישראל (1989)	.145
55.....	ע"פ 648/87 סבן נ' מדינת ישראל (1988)	.146
55.....	ע"א 1845/90 סיני נ' מגדל חברה לביטוח (1993)	.147
55.....	ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל (1992)	.148
55.....	ע"פ 414/71 סלטון נ' מדינת ישראל (1973)	.149
55.....	ע"פ 5114/97 סלימאני נ' מדינת ישראל (2001)	.150
56.....	ע"א 172/89 סלע חברה לביטוח נ' סולל בונה (1993)	.151
56.....	ע"פ 6613/99 סמירק נ' מדינת ישראל (2002)	.152
56.....	רע"א 1917/92 סקולר נ' ג'רבי (1993)	.153
56.....	ע"פ 7293/97 עאמר ז'אפר נ' מדינת ישראל (1998)	.154
57.....	ע"פ 500/77 עומרי נ' מדינת ישראל (1979)	.155
57.....	ע"פ 556/80 עלי נ' מדינת ישראל (1983)	.156
57.....	ע"א 789/89 עמר נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית (1992)	.157
57.....	ע"פ 492/02 עסל נ' מדינת ישראל (2002)	.158
58.....	בש"פ 4857/05 פחימה נ' מדינת ישראל (2005)	.159
58.....	ע"פ 171/81 פיטוסי נ' מדינת ישראל (1981)	.160
58.....	רע"א 7953/99 פילבר נ' המרכז הרפואי שערי צדק (2000)	.161
58.....	ע"פ 2939/09 פילצה נ' מדינת ישראל (2009)	.162

59	163	דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל (1994)
59	164	ע"פ 1741/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999)
59	165	ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999)
59	166	ע"פ 10009/03 פלוני נ' מדינת ישראל (2004)
60	167	ע"פ 7895/04 פלוני נ' מדינת ישראל (2006)
60	168	ע"פ 827/93 ו 907/93 פלוני נ' מדינת ישראל (1996)
60	169	ע"פ 69/75 פלונית נ' אלמוני (1976)
60	170	בג"צ 6650/04 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה (2006)
60	171	על"ע 17/86 פלונית נ' לשכת עורכי הדין (1987)
61	172	ע"פ 4988/08 פרחי נ' מדינת ישראל (2011)
61	173	ע"פ 65/49 פריזלר נ' וייס (1951)
61	174	ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין (1987)
62	175	ע"פ 1774/02 קדוש נ' מדינת ישראל (2002)
62	176	ד"נ 3081/91 קוזלי נ' מדינת ישראל (1991)
62	177	ע"פ 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל (1986)
62	178	ד"נ 25/80 קטאשווילי נ' מדינת ישראל (1981)
63	179	ע"פ 2132/04 ק' נ' מדינת ישראל (2005)
63	180	ע"פ 194/75 קינזי נ' מדינת ישראל (1976)
63	181	ע"פ 11331/03 קיס נ' מדינת ישראל (2004)
63	182	ע"פ 6/51 קירשנבאום נ' קרויניק (1954)
63	183	ע"פ 725/97 קלקודה נ' הרשות לפיקוח חקלאי (1998)
64	184	ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל (1981)
64	185	ע"פ 192/85 קצין התגמולים נ' הכט (1990)
64	186	ע"פ 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות (1995)
64	187	ע"פ 648/77 קריב נ' מדינת ישראל (1978)
65	188	ע"פ 242/63 קריתי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1964)
65	189	בש"פ 9086/01 רביב נ' מדינת ישראל (2002)
65	190	ע"פ 295/89 רוזנברג נ' מלאכי (1992)
65	191	ע"פ 483/80 יורשי רוזנפלד נ' קלפנר (1983)
65	192	ע"פ 49/88 רוקח נ' מדינת ישראל (1988)
66	193	ע"פ 1301/92 ו 1330/92 שוורץ נ' מדינת ישראל (1997)
66	194	בש"פ 1781/00 אדריאן שוורץ נ' מדינת ישראל (2001)
66	195	ע"פ 263/63 שוורצבאום נ' נציץ (1964)
66	196	רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)
67	197	ע"פ 265/64 שיוביץ נ' מדינת ישראל (1965)
67	198	ע"פ 5825/97 שלום נ' מדינת ישראל (2001)
67	199	ע"פ 4938/94 שמרלינג נ' מדינת ישראל (1996)
68	200	ע"פ 869/81 שניר נ' מדינת ישראל (1984)
68	201	ע"פ 548/78 שרון נ' לוי (1980)
68	202	ע"פ 323/84 שריקי נ' מדינת ישראל (1985)

רשימת פסקי הדין לפי סדר מספרי ההליכים (בחתך לפי השנה שבה נפתח ההליך)

59..... 1741/99	64..... 3199/93	29 ..... 800/85	34..... 670/79	37 ..... 28/49
43..... 2949/99	42..... 4004/93	60 ..... 17/86	43..... 697/79	61 ..... 65/49
48..... 4574/99	8237/93 שגיאה!	29 ..... 229/86	31..... 840/79	45 ..... 91/50
59..... 4721/99	הסימניה אינה מוגדרת.	54 ..... 285/86	40..... 889/79	35 ..... 105/51
36..... 5140/99	21..... 993/93	61 ..... 298/86	62..... 25/80	63 ..... 6/51
34..... 6160/99	35..... 1412/94	30 ..... 517/86	65..... 483/80	35 ..... 108/54
28..... 6167/99	46..... 188/94	22 ..... 571/86	57..... 556/80	24 ..... 226/54
49..... 6359/99	45..... 2119/94	30 ..... 703/86	51..... 611/80	34 ..... 232/55
56..... 6613/99	45..... 2515/94	54 ..... 491/87	43..... 735/80	32 ..... 138/56
58..... 7953/99	25..... 2518/94	36 ..... 64/87	64..... 951/80	34 ..... 217/59
66..... 1781/00	59..... 3750/94	35 ..... 642/87	58..... 171/81	25 ..... 176/61
42..... 7832/00	37..... 4600/94	55 ..... 648/87	32 ..... 442/81	41 ..... 642/61
54..... 993/00	67..... 4938/94	31 ..... 174/88	37..... 475/81	34 ..... 78/62
25..... 3445/01	28..... 6251/94	33 ..... 347/88	38..... 663/81	41 ..... 211/63
44..... 4682/01	29..... 6546/94	65 ..... 49/88	46..... 675/81	65 ..... 242/63
47..... 621/01	30..... 712/94	40 ..... 658/88	39..... 728/81	66 ..... 263/63
21..... 7450/01	54..... 1275/95	56 ..... 172/89	23..... 814/81	67 ..... 265/64
53..... 7755/01	50..... 4998/95	65 ..... 295/89	68..... 869/81	27 ..... 158/66
65..... 9086/01	39..... 6319/95	53 ..... 551/89	51..... 115/82	27 ..... 601/68
41..... 1424/02	66..... 3254/96	57 ..... 789/89	24..... 152/82	39 ..... 112/69
62..... 1774/02	51..... 3904/96	55 ..... 1845/90	53..... 190/82	41 ..... 383/71
53..... 1888/02	31..... 687/96	25 ..... 2603/90	44..... 269/82	55 ..... 414/71
57..... 492/02	45..... 889/96	49 ..... 4009/90	24..... 363/83	42 ..... 447/72
21..... 9724/02	38..... 1520/97	26 ..... 4868/90	32..... 371/83	31 ..... 407/73
59..... 10009/03	23..... 4342/97	29 ..... 5293/90	49..... 423/83	26 ..... 257/74
63..... 11331/03	55..... 5114/97	55 ..... 1152/91	33..... 694/83	52 ..... 350/74
47..... 8600/03	67..... 5825/97	46 ..... 2286/91	27..... 9/83	63 ..... 194/75
63..... 2132/04	28..... 723/97	62 ..... 3081/91	68..... 323/84	40 ..... 382/75
29..... 2235/04	63..... 725/97	39 ..... 3737/91	50..... 330/84	37 ..... 440/75
52..... 4142/04	56..... 7293/97	47 ..... 4390/91	27..... 61/84	60 ..... 69/75
60..... 6650/04	31..... 744/97	38 ..... 5381/91	40..... 728/84	21 ..... 631/76
60..... 7895/04	36..... 2629/98	66 ..... 1301/92	44..... 838/84	57 ..... 500/77
28..... 9613/04	23..... 3416/98	66 ..... 1301/92	64..... 192/85	64 ..... 648/77
46..... 11339/05	35..... 4297/98	48 ..... 1302/92	37..... 196/85	50 ..... 662/77
58..... 4857/05	21..... 4765/98	56 ..... 1917/92	47..... 23/85	45 ..... 218/78
24..... 1301/06	43..... 5121/98	44 ..... 1947/92	23..... 233/85	40 ..... 224/78
36..... 10715/08	52..... 5249/98	22 ..... 3974/92	38..... 242/85	30 ..... 406/78
61..... 4988/08	32..... 5329/98	48 ..... 5614/92	33..... 40/85	68 ..... 548/78
58..... 2939/09	49..... 5339/98	48 ..... 6147/92	51..... 442/85	44 ..... 774/78
48..... 761/12	22..... 6205/98	22 ..... 691/92	62..... 480/85	26 ..... 476/79
		32 ..... 1924/93	26..... 71/85	26 ..... 639/79

תוכן עניינים נושאי (מסודר בכל תת-נושא לפי השנה שבה ניתן פסק הדין)

לצורך בחינת התפתחות ההלכה, מסודרים פסקי הדין לפי השנה שבה ניתן פסק הדין

מבוא (לרבות תחולה)

1. ד"נ 25/80 קטאשווילי נ' מדינת ישראל (1981) 62
2. ע"פ 735/80 כהן נ' מדינת ישראל (1981) 43
3. בג"צ 152/82 אלון נ' ממשלת ישראל (1982) 24
4. ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988) 27
5. ע"פ 1741/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999) 59
6. בג"צ 6650/04 פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה (2006) 60

כשרות וחובה למסור עדות

1. ע"פ 217/59 היועץ המשפטי לממשלה נ' נבולסי (1960) 34
2. ע"פ 78/62 דרשני נ' מדינת ישראל (1962) 34
3. ע"פ 500/77 עומרי נ' מדינת ישראל (1979) 57
4. ע"פ 49/88 רוקח נ' מדינת ישראל (1988) 65
5. ע"פ 7895/04 פלוני נ' מדינת ישראל (2006) 60

העדים

(לרבות עד מדינה; עד חולה נפש או לקוי שכלית; עד עיון; עד שזכרונו רוענן; עד מומחה; עד שותף לעבירה)

1. ע"פ 226/54 אלופי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1955) 24
2. ע"א 263/63 שוורצבאום נ' נציץ (1964) 66
3. ע"פ 112/69 חליחל נ' מדינת ישראל (1969) 39
4. ע"פ 194/75 קינזי נ' מדינת ישראל (1976) 63
5. ע"פ 382/75 חמיס נ' מדינת ישראל (1976) 40
6. ע"פ 697/79 כהן נ' מדינת ישראל (1980) 43
7. ע"פ 889/79 חמו נ' מדינת ישראל (1980) 40
8. ע"פ 840/79 ו 854/79 גבריאלי נ' מדינת ישראל (1981) 31
9. ע"פ 611/80 מטוסיאן נ' מדינת ישראל (1981) 51
10. ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983) 53
11. ע"פ 330/84 מדינת ישראל נ' שעשוע (1985) 50
12. ע"פ 800/85 ברדה נ' מדינת ישראל (1986) 29
13. ע"פ 517/86 ברוקס נ' מדינת ישראל (1989) 30
14. רע"פ 1947/92 כליפא נ' מדינת ישראל (1992) 44

59	15. דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל (1994)
30	16. ע"פ 712/94 ג'בארי נ' מדינת ישראל (1995)
67	17. ע"פ 4938/94 שמרלינג נ' מדינת ישראל (1996)
50	18. ע"פ 4998/95 מדינת ישראל נ' קרדוזו (1997)
39	19. בג"צ 6319/95 חכמי נ' שופטת בית משפט השלום (1997)
51	20. רע"פ 3904/96 מזרחי נ' מדינת ישראל (1997)
49	21. ע"פ 5339/98 מדינת ישראל נ' פלוני (1999)
59	22. ע"פ 1741/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999)
62	23. ע"פ 1774/02 קדוש נ' מדינת ישראל (2002)
59	24. ע"פ 10009/03 פלוני נ' מדינת ישראל (2004)
46	25. בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בבאר שבע (2006)

חסיון ראיות

65	1. ע"פ 242/63 קריתי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1964)
41	2. ע"פ 383/71 יהודאי נ' מדינת ישראל (1972)
42	3. בג"צ 447/72 ישמחוביץ נ' ברוך (1973)
31	4. ע"א 407/73 גואנשיר נ' חברת החשמל (1974)
37	5. ע"א 440/75 זנדבק נ' דנציגר (1976)
50	6. ע"א 662/77 מוסקונה נ' מאור (1978)
32	7. ע"א 442/81 גרומט נ' סרוסי (1982)
44	8. ב"ש 838/84 לבני נ' מדינת ישראל (1984)
60	9. על"ע 17/86 פלונית נ' לשכת עורכי הדין (1987)
61	10. ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין (1987)
36	11. ב"ש 64/87 ואנונו נ' מדינת ישראל (1987)
31	12. ע"א 174/88 גוזלן נ' קומפני פריזיאן דה פרטיסיפסיון (1988)
54	13. ע"פ 491/87 ו 512/87 נקש נ' מדינת ישראל (1989)
55	14. ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל (1992)
56	15. ע"א 172/89 סלע חברה לביטוח נ' סולל בונה (1993)
56	16. רע"א 1917/92 סקולר נ' ג'רבי (1993)
32	17. בש"פ 1924/93 גרינברג נ' מדינת ישראל (1993)
64	18. ע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות (1995)
35	19. רע"א 1412/94 הסתדרות מדיציניית הדסה נ' גלעד (1995)
29	20. רע"א 6546/94 בנק איגוד נ' אזולאי (1995)
45	21. ע"פ 889/96 מאזריב נ' מדינת ישראל (1997)
66	22. רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)
31	23. בג"צ 744/97 גוזלן נ' השופט אמינוף (1997)
28	24. בש"א 723/97 בנימין נ' שר הביטחון (1997)

25	בש"פ 687/96 גיל נ' מדינת ישראל (1999)	31
26	ע"פ 4765/98 אבו סעדה נ' מדינת ישראל (1999)	21
27	ע"פ 5114/97 סלימאני נ' מדינת ישראל (2001)	55
28	ע"א 2629/98 השר לביטחון פנים נ' וולפא (2001)	36
29	ע"פ 621/01 מדינת ישראל נ' דרוויש (2001)	47
30	בש"פ 9086/01 רביב נ' מדינת ישראל (2002)	65
31	בש"פ 4857/05 פחימה נ' מדינת ישראל (2005)	58
32	רע"א 2235/04 בנק דיסקונט נ' שירי (2006)	29
33	רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (2012)	48

הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית

1	ע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל (1982)	38
2	ע"פ 517/86 ברוקס נ' מדינת ישראל (1989)	30
3	ע"פ 196/85 זילברברג נ' מדינת ישראל (1990)	37
4	רע"א 5381/91 חוגלה נ' אריאל (1992)	38
5	בג"צ 6319/95 חכמי נ' שופטת בית משפט השלום (1997)	39
6	ע"פ 725/97 קלקודה נ' הרשות לפיקוח חקלאי (1998)	63
7	רע"פ 4574/99 מדינת ישראל נ' לגזיאל (2000)	48
8	ע"פ 6613/99 סמירק נ' מדינת ישראל (2002)	56
9	רע"פ 3445/01 אלמליח נ' מדינת ישראל (2002)	25
10	רע"פ 8600/03 מדינת ישראל נ' גלעד שרון (2003)	47

פגיעה בזכות לפרטיות

1	ע"פ 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל (1986)	62
2	ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין (1988)	27
3	ע"א 174/88 גוזלן נ' קומפני פריזיאן דה פרטיסיפסיון (1988)	31

חקירת עדים בבית המשפט

1	ע"פ 108/54 היועץ המשפטי לממשלה נ' עבאדי (1955)	35
2	ע"פ 414/71 סלטון נ' מדינת ישראל (1973)	55
3	ע"פ 631/76 אביטון נ' מדינת ישראל (1977)	21
4	ע"פ 406/78 בשירי נ' מדינת ישראל (1980)	30
5	ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל (1980)	26
6	ע"פ 697/79 כהן נ' מדינת ישראל (1980)	43
7	ע"פ 371/83 גרינוולד נ' מדינת ישראל (1983)	32
8	בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל (1985)	23

9. ע"פ 229/86 בר עט נ' מדינת ישראל (1986) 29
10. ע"א 642/87 הסתדרות אגודת ישראל נ' חזקיהו (1990) 35
11. ע"פ 2603/90 אלפאר נ' מדינת ישראל (1991) 25
12. ע"פ 5329/98 דג'אני נ' מדינת ישראל (2003) 32

קבילות ראיות

(לרבות ראיות שהושגו בדרך פסולה; דוקטרינת הפסילה הפסיקתית; זכויות הנאשם)

1. ע"פ 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל (1986) 62
2. ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין (1988) 27
3. ע"פ 2286/91 מדינת ישראל נ' אילוז (1991) 46
4. ע"פ 993/93 אבוטבול נ' מדינת ישראל (1993) 21
5. ע"פ 1302/92 מדינת ישראל נ' נחמיאס (1995) 48
6. ע"פ 5249/98 מירילאשוילי נ' מדינת ישראל (1999) 52
7. ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' מדינת ישראל (2006) 43
8. ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל (2009) 24
9. ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל (2009) 36
10. ע"פ 2939/09 פילצה נ' מדינת ישראל (2009) 58
11. ע"פ 4988/08 פרחי נ' מדינת ישראל (2011) 61

מהימנות ומשקל ראיות (לרבות עדויות)

1. ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל (1981) 64
2. ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983) 53
3. בג"ץ 233/85 אל הווייל נ' משטרת ישראל (1985) 23
4. ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל (1986) 33
5. ע"פ 229/86 בר עט נ' מדינת ישראל (1986) 29
6. ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988) 27
7. דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל (1994) 59
8. ע"פ 827/93 ו 907/93 פלוני נ' מדינת ישראל (1996) ..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
9. דנ"פ 188/94 מדינת ישראל נ' אבוטבול (1996) 46
10. ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל (2002) 54
11. רע"פ 7755/01 מרציאנו נ' מדינת ישראל (2002) 53
12. רע"פ 4142/04 סמל (מיל') מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006) 52
13. ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל (2006) 28

עדות שמיעה

1. ע"א 6/51 קירשנבאום נ' קרויניק (1954) 63
2. ע"פ 176/61 אלפסי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1962) 25

27	ע"פ 158/66 בולקין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1966)
27	ע"פ 601/68 ביידר נ' לוי (1969)
26	ע"פ 257/74 אמקייס נ' מדינת ישראל (1975)
58	ע"פ 171/81 פיטוסי נ' מדינת ישראל (1981)
49	ר"ע 423/83 מדינת ישראל נ' עזבון סילוורמן (1983)
40	ע"פ 728/84 חרמון נ' מדינת ישראל (1987)
22	ע"פ 571/86 אדרי נ' מדינת ישראל (1989)
30	ע"פ 703/86 ברנשטיין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1989)
39	ע"פ 3737/91 חיר נ' מדינת ישראל (1992)
33	ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993)
29	ע"פ 5293/90 בנק הפועלים נ' שאול רחמים בע"מ (1993)
22	ע"פ 691/92 אהרון נ' מדינת ישראל (1996)
42	ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל (1996)
45	ע"פ 2515/94 לוי נ' עיריית חיפה (1996)
54	ע"פ 1275/95 ניסים נ' מדינת ישראל (1997)
56	ע"פ 7293/97 עאמר ז'אפר נ' מדינת ישראל (1998)
35	ע"פ 4297/98 הרשטיק נ' מדינת ישראל (2000)
42	ע"פ 7832/00 יעקובוב נ' מדינת ישראל (2002)
41	ע"פ 1424/02 טוטמן נ' מדינת ישראל (2003)

הודיית נאשם (לרבות הודיית חוץ ; משפט זוטא)

44	ע"פ 774/78 לוי נ' מדינת ישראל (1979)
26	ע"פ 476/79 בולוס נ' מדינת ישראל (1980)
26	ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל (1980)
57	ע"פ 556/80 עלי נ' מדינת ישראל (1983)
51	ע"פ 115/82 מועדי נ' מדינת ישראל (1984)
38	ע"פ 242/85 חזן נ' מדינת ישראל (1987)
27	ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין (1988)
62	ד"נ 3081/91 קהלי נ' מדינת ישראל (1991)
48	ע"פ 5614/92 מדינת ישראל נ' מסיקה (1995)
66	ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שוורץ (1997)
37	ע"פ 4600/94 חביו נ' מדינת ישראל (1997)
23	דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל (1998)
38	ע"פ 1520/97 חדד נ' מדינת ישראל (2000)
67	ע"פ 5825/97 שלום נ' מדינת ישראל (2001)
56	ע"פ 6613/99 סמירק נ' מדינת ישראל (2002)
63	ע"פ 11331/03 קיס נ' מדינת ישראל (2004)

17. רע"פ 4142/04 סמל (מיל') מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006) 52
18. ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' מדינת ישראל (2006) 43
19. ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל (2009) 24
20. ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל (2009) 36
21. ע"פ 2939/09 פילצה נ' מדינת ישראל (2009) 58

אמרת עד מחוץ לבית המשפט

1. ע"פ 323/84 שריקי נ' מדינת ישראל (1985) 68
2. ד"נ 23/85 מדינת ישראל נ' טובול (1988) 47
3. ע"פ 648/87 סבן נ' מדינת ישראל (1988) 55
4. דנ"פ 4390/91 מדינת ישראל נ' חג' יחיא (1993) 47
5. ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל (1996) 42
6. ע"פ 5249/98 מירילאשוילי נ' מדינת ישראל (1999) 52
7. ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל (2006) 28

המשפט האזרחי (לרבות הודאת בעל דין; דרישת כתב; תעודות ורשומות; חובת הנמקה)

1. ע"א 65/49 פריזלר נ' וייס (1951) 61
2. ע"א 138/56 דוידון נ' חברת בוני חיפה (1975) 32
3. ע"א 224/78 חמישה יוד תכשיטנים בע"מ נ' פיירמנס פאנד אינשורנס קומפני (1979) 40
4. ע"א 728/81 חלבי נ' עזבון חלבי (1983) 39
5. ע"א 295/89 רוזנברג נ' מלאכי (1992) 65
6. ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993) (תעודות במשפט הפלילי) 33
7. ע"א 2119/94 לנדאו נ' וין (1995) 45
8. ע"א 2515/94 לוי נ' עיריית חיפה (1996) 45

ידיעה שיפוטית

1. ע"א 91/50 "מדור" בע"מ נ' ביק (1951) 45
2. ע"א 218/78 ליננברג נ' מנהל מס שבח (1979) 45
3. ע"א 4868/90 אנגל נ' בודסקי (1992) 26

כלל הראיה הטובה ביותר

1. ע"פ 105/51 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלד (1952) 35
2. ע"א 483/80 יורשי רוזנפלד נ' קלפנר (1983) 65
3. ע"פ 869/81 שניר נ' מדינת ישראל (1984) 68
4. ע"א 6205/98 אונגר נ' עופר (2001) 22

עזרי חקירה כראיה (לרבות פוליגרף; מסדר זיהוי; בדיקה גופנית)

1. ע"פ 648/77 קריב נ' מדינת ישראל (1978)..... 64
2. ע"א 548/78 שרון נ' לוי (1980)..... 68
3. ע"פ 869/81 שניר נ' מדינת ישראל (1984)..... 68
4. ע"פ 323/84 שריקי נ' מדינת ישראל (1985)..... 68
5. ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988)..... 27
6. ע"פ 517/86 ברוקס נ' מדינת ישראל (1989)..... 30
7. ע"א 551/89 מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' סדובנוק (1992)..... 53
8. ע"א 5293/90 בנק הפועלים נ' שאול רחמים בע"מ (1993)..... 29
9. ע"פ 1301/92 ו 1330/92 שוורץ נ' מדינת ישראל (1997)..... 66
10. ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שוורץ (1997)..... 66
11. בש"פ 1781/00 אדריאן שוורץ נ' מדינת ישראל (2001)..... 66
12. ע"פ 5140/99 וידאל נ' מדינת ישראל (2002)..... 36
13. ע"פ 492/02 עסל נ' מדינת ישראל (2002)..... 57
14. ע"פ 4682/01 לוי נ' מדינת ישראל (2003)..... 44
15. ע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מדינת ישראל (2003)..... 21

חובת ההוכחה בפלילים

1. ע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי לממשלה (1950)..... 37
2. ע"פ 232/55 היועץ המשפטי לממשלה נ' גרינוולד (1955)..... 34
3. ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993)..... 33
4. ע"פ 6251/94 בן ארי נ' מדינת ישראל (1995)..... 28
5. ע"פ 2518/94 אלימלך נ' מדינת ישראל (1997)..... 25
6. דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל (1998)..... 23

חובת ההוכחה במשפט האזרחי

1. ע"א 642/61 טפר נ' מרלה (1962)..... 41
2. ע"א 211/63 יחזקאל נ' קלפר (1964)..... 41
3. ע"א 69/75 פלונית נ' אלמוני (1976)..... 60
4. ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (1986)..... 37
5. ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ נ' מזרחי (1987)..... 34
6. ע"א 285/86 נגר נ' וילנסקי (1989)..... 54
7. ע"א 192/85 קצין התגמולים נ' הכט (1990)..... 64
8. ע"א 789/89 עמר נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית (1992)..... 57
9. ע"א 1845/90 סיני נ' מגדל חברה לביטוח (1993)..... 55
10. רע"א 7953/99 פילבר נ' המרכז הרפואי שערי צדק (2000)..... 58
11. ע"א 6160/99 דרוקמן נ' בית חולים לניאדו (2001)..... 34

ראיות נסיבתיות

1. ע"פ 115/82 מועדי נ' מדינת ישראל (1984) 51
2. ע"פ 728/84 חרמון נ' מדינת ישראל (1987) 40
3. ע"פ 3974/92 אזולאי נ' מדינת ישראל (1993) 22
4. ע"פ 3416/98 איפרגן נ' מדינת ישראל (2000) 23
5. ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ' קורמן (2000) 49
6. ע"פ 1888/02 מקדאד נ' מדינת ישראל (2002) 53
7. ע"פ 6167/99 בן שלוש נ' מדינת ישראל (2003) 28
8. ע"פ 2132/04 ק' נ' מדינת ישראל (2005) 63

מעשים דומים ושיטת ביצוע

1. ע"פ 265/64 שיוביץ נ' מדינת ישראל (1965) 67
2. ע"פ 648/77 קריב נ' מדינת ישראל (1978) 64
3. ע"פ 363/83 אלחי נ' מדינת ישראל (1983) 24
4. ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל (1986) 33
5. ע"פ 1301/92 ו 1330/92 שוורץ נ' מדינת ישראל (1997) 66
6. ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שוורץ (1997) 66
7. ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999) 59

תוספת ראייתית במשפט הפלילי

1. ד"נ 25/80 קטאשווילי נ' מדינת ישראל (1981) 62
2. ע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל (1982) 38
3. ע"פ 675/81 מדינת ישראל נ' אלבזיז (1982) 46
4. ע"פ 814/81 אל שבאב נ' מדינת ישראל (1982) 23
5. ע"פ 556/80 עלי נ' מדינת ישראל (1983) 57
6. ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983) 53
7. ע"פ 40/85 דקל נ' מדינת ישראל (1985) 33
8. ע"פ 442/85 מזרחי נ' מדינת ישראל (1986) 51
9. ע"פ 4009/90 מדינת ישראל נ' פלוני (1993) 49
10. ע"פ 6147/92 כהן נ' מדינת ישראל (1993) 48
11. ע"פ 1301/92 ו 1330/92 שוורץ נ' מדינת ישראל (1997) 66
12. ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שוורץ (1997) 66
13. ע"פ 4998/95 מדינת ישראל נ' קרדוזו (1997) 50
14. דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל (1998) 23
15. ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999) 59
16. ע"פ 2949/99 כהן נ' מדינת ישראל (2001) 43

17. ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל (2002) 54
18. ע"פ 1888/02 מקדאד נ' מדינת ישראל (2002) 53
19. רע"פ 4142/04 סמל (מיל') מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006) 52
20. ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (2007) 21

פסק דין פלילי כראיה במשפט אזרחי

1. ע"א 350/74 חברת מ.ל.ט נ' ממנ (1987) 52
2. ע"א 269/82 כרמי נ' הילמן (1987) 44
3. ע"א 71/85 אריה נ' בוחבוט (1987) 26
4. ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993) 33
5. ע"פ 6251/94 בן ארי נ' מדינת ישראל (1995) 28

הערעור

1. בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת ישראל (1991) 40
2. ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983) 53
3. ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993) 33
4. ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל (2002) 54

1. ע"פ 9724/02 אבו חמאד נ' מדינת ישראל (2003)**נושא: עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (חשין):**

ניתן לקבוע ללא היסוס, כי דגימת דנ"א היא ראיה קבילה ומהימנה, בתנאי שהוכח כי הדגימה הפרטנית נערכה על-פי כללי השיטה המדעית והניבה תוצאה אמינה, ובתנאי שמבחינה עקרונית ניתן לבחון את השיטה המדעית ולהפריכה כשלעצמה בכל עת ובכל דרך לגיטימית.

2. ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (2007)**נושא: תוספת ראייתית, חיזוק.****תמצית פסק הדין (ברלינר):**

הרשעת אדם על סמך עדות יחידה של שותפו לעבירה טעונה חיזוק ראיתי, אולם כאשר השותף הוא עד מדינה היא טעונה סיוע ראיתי - כאשר סיוע "חזק" יותר מחיזוק. ייתכן מצב שבו שותף יחשוב כי הוא עד מדינה על אף שמבחינה פורמלית הוא אינו כזה - "עד מדינה לשיטתו" - אז יבחן בית המשפט את נסיבות מתן העדות לראשונה (עד כמה אמונתו הסובייקטיבית של השותף השפיעה על מסירתה ותוכנה) ויכריע בהתאם אם נדרש חיזוק, סיוע, או שמא תוספת ראייתית המצויה בתוך שבין השניים.

3. ע"פ 4765/98 אבו סעדה נ' מדינת ישראל (1999)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

ככל שתעודת חסיון הוצאה בשוגג ועתירה להסרת החסיון נדחתה על אף חשיבותו המכרעת של החומר החסוי להגנת הנאשם - ערכאת הערעור תזכה אותו זיכוי מלא, ולא רק זיכוי מחמת הספק.

4. ע"פ 993/93 אבוטבול נ' מדינת ישראל (1993)**נושא: ראיות פסולות.****תמצית פסק הדין (בד):**

ככלל, היחשפותו של שופט לראיה פסולה, דוגמת תוצאות בדיקת פוליגרף, אינה מובילה לביטול הרשעה, אף אם יש לה רלוונטיות לנקודות השנויות במחלוקת במשפט, בייחוד במקרה שבו השופט הזהיר עצמו בדבר פסלותה; לא הזכיר אותה בפסק דינו, אז ניתן להניח כי נמנע מלעשות כן משום שהבין כי עליו להתעלם ממנה; או הזכיר אותה אך ציין מפורשות כי הוא יתעלם ממנה. לעניין זה, יש לבחון אם הבאת הראיה הפסולה השפיעה על השופט וחיזקה את שכנועו באשמת הנאשם, וזאת בהתחשב במידת הרלוונטיות שלה ובמשקלן המצטבר של יתר הראיות בתיק.

5. ע"פ 631/76 אביטן נ' מדינת ישראל (1977)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט.****תמצית פסק הדין (עציוני):**

עדות שנמסרה בבית המשפט בחקירה ראשית, ואשר לא ניתנה לצד שכנגד אפשרות סבירה לחקור עליה חקירה נגדית, היא עדות פסולה, אלא אם הוכח כי הצד שכנגד הוא שגרם לכך שהעד סירב להיחקר בחקירה נגדית.

6. ע"פ 571/86 אדרי נ' מדינת ישראל (1989)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (מצא):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מכמה חלופות, ובהן גם מקרה שבו האמרה נמסרה מפי קורבן גוסס או קורבן שהאמין שהוא גוסס בעקבות מעשה האלימות. כך, למשל, ניתן להכשיר עדותו של מי שהיה נוכח בשעת ביצוע העבירה, שבמסגרתה הוא מספר כי הקורבן נשא את שמו של הנאשם בזמן גסיסתו.

7. ע"פ 691/92 אהרון נ' מדינת ישראל (1996)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, בהתקיים התנאים המנויים לכך בסעיף 10 לפקודת הראיות. אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מן החלופות המנויות בסעיף, למשל, כאשר האמרה נמסרה על-ידי קורבן גוסס או שהאמין כי הוא גוסס בעקבות המעשה האלים. ההנחה העומדת ביסוד חלופה זו היא כי אדם גוסס מבקש לספר את האמת ולא להפליל אדם אחר לשווא.

8. ע"א 6205/98 אונגר נ' עופר (2001)**נושא: כלל הראיה הטובה ביותר.****תמצית פסק הדין (חשין):**

על-פי כלל הראיה הטובה ביותר, הוכחת תוכנו של מסמך מחייבת להציג את המקור שלו בפני בית המשפט, כאשר ראיה משנית, דוגמת העתק, תתקבל אך בהתקיים אחד החריגים לכך, למשל, במקרה שבו העותק המקורי מצוי בידי גורם שלישי בנסיבות שבהן לא ניתן להוציאו מידיו. על כל פנים, עם השנים חל פיחות במעמדו של הכלל - הוא הפך מכלל קבילות לכלל משקל, ובית המשפט קבע כי אין להיצמד ראייתית לקיום עותק מקורי כתנאי לקבילות אלא לבחון את מהימנות ההליך שבאמצעותו נוצר המסמך ולקבוע בהתאם לכך את משקלו הראייתי.

9. ע"פ 3974/92 אזולאי נ' מדינת ישראל (1993)**נושא: ראיות נסיבתיות.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

ראיות נסיבתיות צריכות להביא למסקנה מרשיעה על דרך שלילתם של פירושים המתיישבים עם חפות הנאשם, ויכול כי המסקנה תתקבל מצירוף כמה ראיות נסיבתיות, אף אם כל אחת מהן לבדה אינה מספקת לצורך הרשעה. אם התשתית הראייתית מלמדת על עובדה המקימה את אשמו של הנאשם, וזוהי המסקנה ההגיונית היחידה הנלמדת מתשתית זו, בהתחשב במשקל הראיות, כמובן, יהא בכך די לצורך הוכחה ברמת הוודאות הנדרשת בפלילים.

10. ע"פ 3416/98 איפרגן נ' מדינת ישראל (2000)**נושא: ראיות נסיבתיות.****תמצית פסק הדין (טירקל):**

יומן אישי שניהלה מתלוננת עבירת אונס, שבו היא מתארת את הלכות מחשבתה ונבכי נפשה, הוא ראיה קבילה. משקלו הראייתי של היומן ייקבע בהתחשב במכלול הנסיבות.

11. בג"ץ 233/85 אל הוזייל נ' משטרת ישראל (1985)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט, מהימנות עד.****תמצית פסק הדין (בד):**

אין מניעה מלנסות ולקעקע מהימנותו של עד במהלך חקירה נגדית, ובתוך כך לחקור אותו בדבר עבירות שביצע בעבר, בין אם הורשע בהן ובין אם לאו. זאת, ככל שהשאלות בדבר אותן עבירות הן אך נלוות לשאלות המרכזיות שהוא נשאל. לעניין זה, תשובותיו של העד תיחשבה סופיות, כך שלא ניתן יהא לסתור את דבריו באמצעות הבאת ראיות אחרות.

12. דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל (1998)**נושא: הודאת חוץ של נאשם, תוספת ראייתית, רמת ההוכחה בפלילים.****תמצית פסק הדין (דעת רוב):**

במסגרת המבחן הפנימי לבחינת משקלה של הודאה, נבדקת זו על-פי סימני אמת העולים מתוכה, כגון הגיונה, סידור הפרטים וסימני שכל ישר; במסגרת המבחן החיצוני, נבדקת זו על-פי סימנים שמחוץ לדברי הנאשם עצמו, המלמדים על אמיתותה - חיפוש אחר "דבר מה נוסף". קיימת השפעה הדדית בין המבחנים, וככל שהמשקל העצמי של ההודאה קטן כך גדל משקלו של ה"דבר מה נוסף" הנדרש לצורך הרשעה. לעניין זה, ידיעת פרטים מוכמנים עשויה לתמוך באופן חיצוני בהודאת נאשם כל עוד הבקאות בפרטים ברורה, גלויה ובלתי מוטלת בספק; קיום הפרטים מוכח במציאות; והפרטים לא היו יכולים להימצא אלא בתודעתו של מי שביצע עבירה. זאת ועוד, שקריו של נאשם מחוץ לכתלי בית המשפט עשויים לשמש כעדות מסייעת אם הם עומדים בשלושה: הם מתייחסים לעניינים מהותיים; הם ברורים; והם מוכחים מתוך עדויות אחרות ולא רק מתוך העדות הטעונה סיוע. זאת ועוד, רמת הוכחה של "מעבר לספק סביר" מניחה אפשרות הרשעה למרות קיום חלופות נסיבתיות אחרות שמשקלן לא מהותי. הרשעה מעבר לספק סביר אין משמעה ודאות מוחלטת בהרשעתו ובאשמתו של הנאשם, ועצם קיום ספקות אינו גורר אחריו בהכרח זיכוי.

13. ע"פ 814/81 אל שבאב נ' מדינת ישראל (1982)**נושא: תוספת ראייתית, סיוע.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

שקריו של נאשם יכול שייחשבו כסיוע ראייתי מספק לצורך הרשעתו, וזאת בהתקיים חמישה תנאים: (א) השקרים מהותיים; (ב) השקרים נאמרו בזדון, מתוך כוונה להעלים את האמת מפני בית המשפט, להבדיל מפחד כי יורשע שלא כדין; (ג) השקרים ברורים וחד משמעיים; (ד) השקרים ניתנים להוכחה מתוך ראיות עצמאיות ולא מתוך העדות העיקרית הטעונה סיוע; (ה) השקרים נוגעים לעבירה שבגינה מתנהל המשפט.

14. בג"צ 152/82 אלון נ' ממשלת ישראל (1982)**נושא: מהות דיני ראיות.****תמצית פסק הדין (י' כהן):**

המערכת המשפטית משתדלת להתאים את עקרונותיה לאמת העובדתית, ובית המשפט מיישם את דרכי הברור הנוהגות במערכת זו כדי להגיע במידה מרבית לברור האמת העובדתית. מבחינת עצם מהות המערכת המשפטית, אף אם קורה שבמקרה מסוים טעות בידה, עדיין הכרעתה בבחינת אמת משפטית היא, וגדול כוחה של זו מן האמת העובדתית. האמת המשפטית תקפה ומחייבת היא, אף אם ברור שבטעות יסודה, כל עוד לא שונתה כדין במסגרת המערכת המשפטית, לעומת האמת העובדתית, שמשנתגלתה טעותה, בטלה היא מאליה.

15. ע"פ 226/54 אלופי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1955)**נושא: העדים, עדים שזכרונם "רוענן".****תמצית פסק הדין (חשין):**

במסגרת ההכנה לקראת המשפט, רשאית התביעה לרענן את זכרונם של עדיה, למשל, באמצעות קריאתן של ההודעות שמסרו בזמנו למשטרה. עם זאת, חל איסור לשים בפיו של עד דברים או להפגישו עם עדים אחרים, שמה יתאמו גרסאותיהם.

16. ע"פ 1301/06 עזבון המנוח יוני אלזם ז"ל נ' מדינת ישראל (2009)**נושא: הודאת חוץ של נאשם, דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, קבילות ראיות.****תמצית פסק הדין (חיות):**

יש לבחון קבילות ראיות על-פי "דוקטרינת הפסילה הפסיקתית", שמכוחה תיפסלנה הודיות שהושגו באמצעים בלתי כשרים ושיש בקבלתן כדי לפגוע בזכות להליך הוגן. כך, למשל, הודאתו של נאשם, אשר נמסרה עקב תחבולה בלתי לגיטימית של מדובבים, לאחר שנשללה ממנו הזכות להיוועץ בעורך דין, היא ראייה פסולה, אף אם היתה "חופשית ומרצון" (כנדרש מסעיף 12 לפקודת הראיות).

17. ע"פ 363/83 אלחי נ' מדינת ישראל (1983)**נושא: מעשים דומים ושיטת ביצוע.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

ככל שהתשתית הראייתית אינה מצביעה על זהות העברין, ניתן להיעזר בראיות נסיבתיות, ובהן גם ראיות בדבר "שיטת ביצוע" העבירה, קרי, ראיות המצביעות על שיטה ייחודית שממנה ניתן ללמוד על זהותו של הנאשם כמבצע העבירה. "עדות שיטה" צריכה להציג הצטברות של תכונות דומות, באופן שסימני ההיכר לא יטילו ספק בדבר זהות הנאשם. לעניין זה, מדובר בעדות המצביעה על שיטה ייחודית של הנאשם בדרגת דמיון גבוהה יותר מאשר עדות בדבר "מעשים דומים" (מעשים קודמים של הנאשם הדומים לאלה שעליהם הוא מואשם). ניתן להסתייע ב"עדות שיטה" כדי להצביע על זהותו של העברין כמבצע העבירה (היסוד העובדתי). להבדיל, בשל הדמיון המופחת, ניתן להיעזר בעדות בדבר "מעשים דומים" כדי להוכיח רק את היסוד הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה.

18. ע"פ 2518/94 אלימלך נ' מדינת ישראל (1997)

נושא: חובת ההוכחה במישור הפלילי, הוכחה מעל ספק סביר.

תמצית פסק הדין (בד):

הדין הפלילי אינו פועל על-פי ודאות שלמה בלבד. בית המשפט רשאי להרשיע נאשם אם הגרסה של התביעה היא הפירוש ההגיוני היחיד לעובדות שהוכחו, אף אם אינה בגדר ודאות ממש. כך, למשל, ניתן להרשיע נאשמים בגין עבירה של החזקת סם מסוכן, לא רק בשל סמים שנמצאו ברשותם אלא גם בשל סמים שנמצאו בקרבת מקום, באופן המלמד כי היו ברשותם גם כן.

19. רע"פ 3445/01 אלמליח נ' מדינת ישראל (2002)

נושא: הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית.

תמצית פסק הדין (דורנר):

לנחקר זכות שלא להשיב לשאלות במהלך חקירת משטרה, אם תשובותיו עלולות להפלילו, ולנחקר החשוד בביצוע עבירה זכות לשתיקה מוחלטת, היינו - זכות שלא להשיב לשאלות כלל. לעניין זה, הקביעה אם נחקר הוא חשוד אם לאו היא קביעה מהותית, שאינה תלויה בקביעתו הפורמלית של החוקר לגבי אותו נחקר. לפיכך, כאשר המשטרה התייחסה אל נחקר כאל חשוד, אף אם לא קבעה באופן פורמלי כי הוא אמנם כזה, תעמוד לו זכות לשתיקה מוחלטת.

20. ע"פ 2603/90 אלפאר נ' מדינת ישראל (1991)

נושא: חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (מלץ):

עריכת חקירה נגדית נתונה לשיקול דעת התביעה, בעוד משמעויות היעדרה של חקירה נגדית נתונות לשיקול דעתו של בית המשפט. כך, למשל, אין להסיק כי דבריו של עד שלא נחקר חקירה נגדית הם בהכרח מהימנים, ובית המשפט יכריע לעניין זה על סמך מכלול הנסיבות, לרבות עדויות אחרות, שייתכן כי נראות לבית המשפט אמינות יותר, לרבות הסיבה שבעטיה לא נערכה חקירה נגדית ולרבות מידת הפגיעה בהגנתו של הנאשם כתוצאה מכך. עם זאת, ראוי שהתביעה תבהיר לבית המשפט מדוע היא בוחרת להימנע מעריכת חקירה נגדית.

21. ע"פ 176/61 אלפסי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1962)

נושא: עדות שמיעה.

תמצית פסק הדין (כהן):

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, בהתקיים התנאים המנויים לכך בסעיף 10 לפקודת הראיות. אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מן החלופות המנויות בסעיף, למשל, כאשר האמרה נמסרה על-ידי קורבן גוסס או שהאמין כי הוא גוסס בעקבות המעשה האלים. לעניין זה, על האמרה להיות ספונטנית, כדי להבטיח את מהימנותה, אולם ניתן לקבל גם אמרה שנמסרה בעקבות חקירה, ככל שמן הנסיבות עולה כי ההזדמנות שבה נערכה החקירה וטיבה אינן פוגמות בספונטניות.

22. ע"פ 257/74 אמקייס נ' מדינת ישראל (1975)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (לנדוי):**

אחד מן החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא כי האמרה נמסרה, למשל, במצב בו הקורבן גסס או היה סבור כי הוא עומד למות עקב מעשה האלימות. לעניין זה, קורבן גוסס הוא מי שמצוי ברגעי חייו האחרונים, כשאינן תקווה כי ישרוד.

23. ע"פ 4868/90 אנגל נ' בודסקי (1992)**נושא: ידיעה שיפוטית.****תמצית פסק הדין (אור):**

שופט אינו רשאי להיזקק לניסיונו ולידיעותיו - להבדיל ממה שנחשב "ידיעה שיפוטית" - כדי להכריע בדין. אחד החריגים לכלל זה הוא הליך המתקיים בטריבונל מיוחד, שהוקם כדי לדון בנושאים הדורשים מומחיות, שאז רשאי שופט להיזקק לניסיונו ולידיעותיו בתחום. כך, למשל, לבית הדין לשכירות סמכות לקבוע דמי שכירות על-פי ידיעתו באין הוראת חוק רלוונטית.

24. ע"פ 639/79 אפללו נ' מדינת ישראל (1980)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט, הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (ברק):**

הימנעותו של בעל דין לערוך חקירה נגדית לא בהכרח תוביל למסקנה כי הוא מקבל את אמיתות גרסתו של העד, ודאי כאשר קיים טעם מוצדק להימנעות זו, דוגמת שביתת פרקליטים. זאת ועוד, משפט זוטא הוא הליך שנועד לבחון קבילותה של הודאת חוץ של נאשם ולא קבילותה של הקלטת נאשם. זאת ועוד, בכוחה של התביעה להוכיח יסודות עבירה בכל אחת מדרכי ההוכחה המקובלות להוכחת עובדה, ואין הכרח כי תערוך בדיקה מעבדתית, גם כאשר יש אפשרות לעורכה.

25. ע"פ 71/85 אריה נ' בוחבוט (1987)**נושא: פסק דין פלילי כראיה במשפט אזרחי.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

ממצאיו העובדתיים של פסק דין פלילי שעליהם מבוססת הרשעה, לרבות הודאת הנאשם בעובדות - יכול שיתקבלו כראיה לצרכי משפט אזרחי. לעניין זה, ככל שפסק הדין הפלילי המרשיע ניתן לאחר דיון בראיות, ניהול הוכחות והסקת מסקנות, אין להתייחס לכתב האישום עצמו כאל ממצא עובדתי אלא אך כחומר הבהרה לצרכי הממצאים.

26. ע"פ 476/79 בולוס נ' מדינת ישראל (1980)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

הודאת חוץ של נאשם יכול שתימסר בפני איש מרות או בפני אדם אחר, לרבות סוכן משטרה סמוי (והדבר לא ייחשב למעשה תרמית פסול).

27. ע"פ 158/66 בולקין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1966)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (לנדוי):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, בהתקיים התנאים המנויים לכך בסעיף 10 לפקודת הראיות. אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מן החלופות המנויות בסעיף, למשל, כאשר האמרה נמסרה לפי סדר אירועים, עד שהיא מהווה חוליה במסכת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה. לעניין זה, אמרה של קורבן רצח על כך שהוא נמנע להיפגש עם הנאשם בשל פחד ממנו אינה נחשבת כאמרה הקשורה במישרין לביצוע העבירה.

28. ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988)**נושא: מהימנות ומשקל עדויות, התנייה על דיני הראיות, עזרי חקירה כראיה, בדיקת פוליגרף.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

מדיניות שיפוטית המאפשרת לצדדים לחוזה להתנות על הוראות מסוימות של הדין הדיוני, לרבות דיני הראיות, היא מדיניות ראויה העולה בקנה אחד עם עקרון חופש החוזים. עם זאת, אין במדיניות זו כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט לפסול תכני החוזה, כולם או חלקם. לעניין בדיקת פוליגרף, אין מניעה כי צדדים יסכימו להתייחס אל ממצאיה כאל תשובות החלטיות וסופיות לשאלות השנויות במחלוקת במסגרת ההליך השיפוטית.

29. ע"א 601/68 ביידר נ' לוי (1969)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (קיסטר):**

אחד מן החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת נפטר העומדת בניגוד לאינטרסיו הרכושיים, וזאת בהתקיים ארבעה תנאים: האמרה עומדת בניגוד לאינטרסיו הרכושיים של המנוח בשעת אמירתה; המנוח היה מודע לכך שיש באמרה כדי לפגוע באינטרסיו; המנוח ידע באופן אישי על העובדות הכלולות באמרה; ונסיבות האמרה אינן מקימות חשש בדבר אמיתות תוכנה. בדומה, גם אמרת נפטר אשר הלך לעולמו בעת מילוי תפקידו תהווה חריג לכלל, וזאת בהתקיים ארבעה תנאים: האמרה נמסרה במסגרת מילוי תפקיד, מכוח חובה לדווח על הפרטים הכלולים בה או במהלך העיסוק הרגיל של מי שמסרה; הפרטים באמרה עניינם בפעילות עבר שכבר בוצעה; נסיבות מסירת האמרה אינן מקימות חשש בדבר אמיתות תוכנה; ורישום האמרה נעשה בסמוך למועד הפעילות. בהתקיים כל אחד משני המצבים הללו - תהא האמרה קבילה ותשמש כראיה לאמיתות תוכנה.

30. ד"נ 9/83 בית הדין הצבאי לערעורים נ' ועקנין (1988)**נושא: הודאת חוץ של נאשם, ראיות שהושגו בדרך פסולה, פגיעה בפרטיות.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

ניהול תקין של מתקן כליאה, תוך ניסיון למגר תופעה של שימוש בסמים מסוכנים, אף אם הוא, כשלעצמו, מהווה אינטרס ראוי, אינו מצדיק להשקות אדם במי מלח בכוח ובכפייה כדי לגרום לתגובה של הקאה, שהרי יש בכך כדי לפגוע בזכויותיו החוקתיות לשלמות הגוף ולכבוד. עם זאת, אין בפעולת ההשקיה כאמור כדי להפר את הזכות לפרטיות, הקבועה בחוק להגנת הפרטיות, שכן חוק זה לא נועד ליתן מענה למקרים מסוג זה, שמהווים עבירת תקיפה לפי חוק העונשין. לפיכך, פעולה זו, על אף שהיא פסולה, אינה גורעת מקבילות הראיות החפציות אשר התגלו בעקבותיה (קרי, אין מניעה מלהשתמש בחבילות הסם שנפלטו כתוצאה מן ההקאה).

31. ע"פ 6251/94 בן ארי נ' מדינת ישראל (1995)

נושא: חובת ההוכחה בפלילים, פסק דין פלילי כראיה במשפט האזרחי.

תמצית פסק הדין (דעת רוב):

כאשר אדם אחד הורשע בעבירה אך זוכה ממנה לאחר שהורשע בה אדם שני - הרשעתו של האדם השני תתבסס בראש ובראשונה על התשתית הראייתית המצויה במשפטו שלו, ככל שהיא מוכיחה מעבר לספק סביר כי הוא אמנם אשם; ורק לאחר מכן יבחן בית המשפט שמא בפסק דינו המרשיע של האדם הראשון יש כדי לעורר ספק סביר לעניין אשמתו של השני. ככל שהתשתית הראייתית כאמור איתנה די הצורך, כך יהא משקלו של פסק הדין שניתן קטן יותר, ולהיפך. זאת ועוד, פסק דין פלילי לא ישמש כראיה במשפט פלילי אחר - הן משום שממצאיו העובדתיים הם בגדר עדות שמיעה והן משום שמסקנותיו הן בגדר חוות דעת - וזאת, אף אם הוגש בהסכמה.

32. ע"פ 9613/04 בן סימון נ' מדינת ישראל (2006)

נושא: מהימנות ומשקל עדויות, אמרת עד מחוץ לכתלי בית המשפט.

תמצית פסק הדין (רובינשטיין):

ראיה בלתי קבילה תוביל לפסילת פסק דין מרשיע אם מלבדה לא היו עוד ראיות שעליהן ניתן לבסס את ההרשעה מעבר לספק סביר. זאת ועוד, ניתן להעדיף אמרותיו של עד במטרה על פני עדותו בבית המשפט, ככל שהוכח כי בזמן העדות היה שרוי בפחד מפני הנאשם, אולם אז, מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, נדרש חיזוק ראייתי לאמרות אלה. לעניין זה, אין דרישה כי החיזוק יסבך את הנאשם בעבירה אלא די כי הוא יאמת את האמרה; ואין הכרח כי יהא חופף או זהה לאמרה אלא די כי יתמוך בהאשמה בביצוע העבירה.

33. ע"פ 6167/99 בן שלוש נ' מדינת ישראל (2003)

נושא: ראיות נסיבתיות.

תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):

ראיה נסיבתית פועלת בעקיפין - היא מוכיחה במישרין קיומה של נסיבה, המשמשת בסיס לקביעת קיומה של עובדה, על דרך הסקת מסקנות שבהיגיון ובניסיון החיים. רק אם המסקנה המפלילה המוסקת מן הראיות הנסיבתיות גוברת באופן ברור והחלטי על כל תזה עובדתית חלופית אחרת, ניתן לומר כי היא הוכחה מעל לספק סביר. עליה להיות המסקנה ההגיונית היחידה שניתן להסיק בנסיבות העניין. הליך הסקת המסקנה הוא תלת שלבי: (א) בחינת כל ראיה נסיבתית כשלעצמה, לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי. (ב) בחינת מסכת הראיות כולה, לקבוע אם היא מערבת לכאורה את הנאשם בביצוע העבירה. (ג) העברת הנטל לנאשם, להוכיח כי קיים ספק סביר השולל את המסקנות הנגזרות מן הראיות כאמור.

34. בש"א 723/97 בנימין נ' שר הביטחון (1997)

נושא: חסיון, חסיון לטובת המדינה.

תמצית פסק הדין (אור):

בהליך פלילי, כאשר בית המשפט מורה על גילוי ראיה חסויה, רשאית המדינה לחזור בה מן האישום, ובדרך זו להימנע מחשיפת הראיה. בהליך אזרחי, כאשר בית המשפט מורה על גילוי ראיה חסויה, רשאית המדינה, אם היא בעלת דין באותו הליך, למחוק את תביעתה (ככל שהיא התובעת) או להסכים על קבלת התביעה (ככל שהיא הנתבעת), ובדרך זו להימנע מחשיפת הראיה. לעומת זאת, כאשר המדינה אינה צד באותו הליך, אין באפשרותה לבחור מבין האפשרויות הללו ובית המשפט יתחשב בכך בטרם יקבל עתירה להסרת חסיון כאמור.

35. רע"א 6546/94 בנק איגוד נ' אזולאי (1995)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (ברק):**

דו"ח ביקורת פנימית של בנק, שנערך מכוח חוק הביקורת הפנימית, במטרה להצביע על ליקויים למיניהם, וללא כל קשר לקיומו של הליך שיפוטי - לא יזכה לחסיון של מסמכים שהוכנו לקראת משפט. זאת, אף אם דו"ח כגון זה אינו נחשב לראיה קבילה, שכן חסיון לחוד וקבילות לחוד.

36. רע"א 2235/04 בנק דיסקונט נ' שירי (2006)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):**

חומר שהוכן לקראת הליך חלופי להליך משפטי, דוגמת משא ומתן לקראת פשרה, יזכה לחסיון בדומה לחומר שהוכן לקראת הליך משפטי, כל עוד המטרה העיקרית להכנתו היתה לשמש את בעל הדין בהליך החלופי למען יישוב המחלוקת.

37. ע"א 5293/90 בנק הפועלים נ' שאול רחמים בע"מ (1993)**נושא: עדות שמיעה, עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

ניתן לתקוף רשומה מוסדית של תאגיד בנקאי בטענה כי הרישום אינו מבטא את המציאות מחמת טעות; או בטענה כי העסקה או הפעולה שנרשמו אינן תקפות מחמת שלא נעשו כדין. על טענות אלה להוכיח במידה מספקת כי טענתו של הבנק, בדבר אמיתות הרישום, היא שגויה. זאת ועוד, לצורך זיהוי אמיתותה של חתימה, יכול בית המשפט, אם כי לא חייב, להסתייע בחוות דעת של גרפולוג.

38. ע"פ 229/86 בר עט נ' מדינת ישראל (1986)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט, מהימנות עד.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

ככלל, במהלך חקירה נגדית, התביעה אינה רשאית לשאול נאשם לגבי הרשעותיו הקודמות (סעיף 163 לחסד"פ), אולם כלל זה אינו חל על נאשם במשותף, החוקר את שותפו בחקירה נגדית.

39. ע"פ 800/85 ברדה נ' מדינת ישראל (1986)**נושא: העדים, עדות מומחה.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

משהחליט בית המשפט כי מחלת נפש שבה לוקה עד אינה גורעת מכשרותו ליתן עדות - תהא עדותו קבילה, כאשר עניין מחלת הנפש יילקח בחשבון במסגרת קביעת משקלה. קביעת המשקל תהא תלת שלבית: (א) מבחן ההתרשמות הבלתי אמצעית מהעד ומאופי עדותו, בנוסף על חוות הדעת הרפואית; (ב) מבחן פנימי של סימני אמת העולים מהעדות, הגיונה וכיוצא באלה; (ג) מבחן העדות לפי סימני אמת חיצוניים, על-פי מבחני השכל הישר. זאת ועוד, עדותו של עד מומחה נתונה למבחני מהימנות ואמינות, ככל עדות אחרת, וקביעותיו של עד זה, הגם שמקצועיות הן, נלקחות בחשבון עם יתר הראיות ולא מחליפות את קביעותיו של בית המשפט.

40. ע"פ 517/86 ברוקס נ' מדינת ישראל (1989)

נושא: חסיון, עזרי חקירה כראייה, עדות סברה ועדות מומחה.

תמצית פסק הדין (קדמי):

סירובו של חשוד לשתף פעולה עם בדיקה שעשויה לתרום להוכחת חפותו אינו חוסה תחת חסיון מפני הפללה עצמית, וניתן לראות בו משום גילוי של התנהגות מפלילה, בעל כוח ראייתי עצמאי, לחובת המסרב. זאת ועוד, הכרה בכוחה הראייתי של בדיקה מדעית חדשה אינה מותנית ב"תקופת הרצה", עד שתזכה לאמון הקהילה המדעית הבינלאומית, ודי כי מידת אמינותה הגבוהה מוסכמת על בעלי הדין כולם. זאת ועוד, ניתן לבסס הרשעה בפלילים על טביעת אצבע כראיה יחידה, ובלבד שאין בראיות שהוצגו בפני בית המשפט כדי לספק הסבר חלופי לעניין הימצאותה, באופן המקים ספק לעניין ההרשעה.

41. ע"א 703/86 ברנשטיין נ' היועץ המשפטי לממשלה (1989)

נושא: עדות שמיעה.

תמצית פסק הדין (קדמי):

יש להחיל את החריג לכלל הפוסל עדות שמיעה בדבר קבילותה של אמרה בכתב שנעשתה על-ידי ממלא תפקיד במסגרת מילוי תפקידו, לא רק במקרה שבו ממלא התפקיד נפטר אלא גם כאשר מדובר בממלא תפקיד שלא ניתן להעידו מטעם אחר, וזאת, בתנאי שיתקיימו התנאים הקבועים ליישום חריג זה, לאמור: האמרה נעשית מכוח חובה לפעול ולרשום את פרטי הפעולה או לדווח עליה, הרישום או הדיווח נעשים בזמן ביצוע הפעולה ואין עילה לחשש שמא הרישום או הדיווח כוזבים. דוגמה לכך: מקרה של רופא שערך רישום רפואי בכרטיסו של פציינט ומאוחר יותר עזב את הארץ לצמיתות ולא ניתן היה למצאו ולהעידו.

42. ע"פ 406/78 בשירי נ' מדינת ישראל (1980)

נושא: חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (שמגר):

ככל שבעל דין אינו יכול לערוך חקירה נגדית מטעמים אובייקטיביים - למשל, פטירתו של העד, לא יהא בכך כדי להביא לפסילת העדות, ובית המשפט הוא שיכריע מהו משקלה הראייתי בהתחשב במכלול נסיבות המקרה.

43. ע"פ 712/94 ג'בארי נ' מדינת ישראל (1995)

נושא: העדים, עד חולה נפש או לוקה בשכלו.

תמצית פסק הדין (קדמי):

כשרות עד הסובל ממחלת נפש או ליקוי שכלי נבחנת בשניים: האם יש במחלה או בליקוי כדי לשלול מהעד יכולת לדווח באופן אמין על מה שקלט בחושי; ומהי יכולתו של העד להבין כי מוטלת עליו חובה להעיד אמת בבית המשפט.

44. ע"פ 840/79 ו-854/79 גבריאל נ' מדינת ישראל (1981)

נושא: העדים.

תמצית פסק הדין (י' כהן):

אין מניעה מלרענן זכרונו של עד באמצעות הקראת חלקים מעדויות קודמות שמסר למשטרה ולבית המשפט, וכך, אין מניעה כי לאחר רענון זכרונו הוא ימסור עדות שיש בה פרטים חדשים. זאת, להבדיל מהדרכת עד באופן ששמה דברים בפיו, הגורעת ממשקל עדותו. גם לאחר תחילת מתן העדות בבית המשפט, אין לקבוע כלל נוקשה, שבא-כוח של בעל דין אינו רשאי לראיין עד מחדש בהפסקה שחלה במהלך העדות.

45. ע"א 407/73 גואנשיר נ' חברת החשמל (1974)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (זוסמן):

מסמך שבא לעולם לצורך הליך משפטי תלוי ועומד, או אפילו רק צפוי, נתון תחת חסיון.

46. בג"צ 744/97 גוזלן נ' השופט אמינוף (1997)

נושא: חסיון, חסיון עורך דין.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

חסיון פרקליט-לקוח חל על דברים ומסמכים שהוחלפו בין הצדדים. לעניין זה, לקוח הוא גם לקוח פוטנציאלי - קרי, מי שנועד עם פרקליט כדי לבחון אם לשכור את שירותיו המקצועיים, גם אם לא נקשרה לבסוף עסקת ייצוג. לעומת זאת, חסיון עורך דין-לקוח אינו חל על מי שנועד עם פרקליט במטרה לתווך בינו לבין לקוח.

47. ע"א 174/88 גוזלן נ' קומפני פריזיאן דה פרטיסיפסיון (1988)

נושא: חסיון, גילוי חשבונות צד ג', השגת ראיות תוך פגיעה בפרטיות.

תמצית פסק הדין (ש' לוי):

בית המשפט מוסמך לצוות על גילוי רישומים בנקאיים בחשבונותיו של צד ג' שאינו בעל דין בהליך המשפטי (סעיף 39 לפקודת הראיות). עם זאת, בשל הפגיעה בזכות הפרטיות, תופעל הסמכות כאמור אך במקרים נדירים, למשל, כאשר בית המשפט שוכנע כי צד ג' שותף לקנוניה עם מי מבעלי הדין, כך שניתן לראותו כמעורב, ולו בעקיפין, בהליך המשפטי.

48. בש"פ 687/96 גיל נ' מדינת ישראל (1999)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (מצא):

בקשתו של נאשם להסיר חסיון מעל ראיה תוגש במסגרת הליך של עתירה לגילוי ראיה בלבד; וערעור על ההכרעה בעתירה יוגש במסגרת ערעור על הכרעת הדין בלבד (ולא, למשל, לפי סעיף 74 לחסד"פ). זאת ועוד, על אף שהתביעה נדרשת לבקש חסיון על חומר שבידיה טרם הגשת כתב אישום, אין בעובדה כי הבקשה הוגשה רק לאחר מכן כדי לגרוע מתוקפו של החסיון, אלא שבית המשפט רשאי להתחשב בכך כאשר הוא דן בעתירה כאמור, ודאי כאשר יש בכך כדי לפגוע בהגנתו של הנאשם.

49. ע"א 442/81 גרומט נ' סרוסי (1982)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (י' כהן):**

כאשר שני לקוחות פונים במשותף לעורך דין אחד, הרי דברים ומסמכים שהוחלפו בין לקוח אחד לבין עורך הדין לגבי העניין המשותף אינם חסויים בפני הלקוח האחר. אפילו אם עורך הדין שערך את ההסכמים בין בעלי הדין היה עורך דינו של צד אחד בלבד, גם אז אין כל חסיון לגבי מה שהתרחש בנוכחות הצד האחר.

50. בש"פ 1924/93 גרינברג נ' מדינת ישראל (1993)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (ברק):**

השאלה אם להתיר גילוייה של ראיה חסויה נבחנת בהתחשב במסכת הראיות כולה, לרבות אופי האישום, הראיות שבנמצא, הסוגיות שבמחלוקת, מידת הפגיעה שבגילוי לעומת אינטרסי הנאשם וכיוצא באלה. ככל שגילוי הראיה הותר עומדת בפני התביעה הברירה - לחשוף את הראיה לעיון הנאשם או לחזור בה מן האישום.

51. ע"פ 371/83 גרינוולד נ' מדינת ישראל (1983)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט.****תמצית פסק הדין (י' כהן):**

בעלי הדין הם האמונים על חקירת עדים בבית המשפט והתערבות בית המשפט באופן המסייע למי מבעלי הדין בכך היא פסולה. עם זאת, בית המשפט מוסמך לנהל את החקירה ולהתוות את מסגרתה, למשל, את היקפה ואורך הזמן הדרוש לה, בהתחשב בנסיבות העניין, בעקרון הסבירות ובאינטרסים הלגיטימיים של בעלי הדין.

52. ע"פ 5329/98 דג'אני נ' מדינת ישראל (2003)**נושא: חקירת עדים בבית המשפט.****תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):**

הזכות לחקירה נגדית הוכרה בישראל כזכות דיונית מן המעלה הראשונה, אולם היא אינה זכות חוקתית. לבית המשפט סמכות להתערב בניהולה של חקירת עדים, ובתוך כך להגביל חקירה או להפסיקה כאשר היא בלתי יעילה. התערבותו של בית המשפט כאמור אינה מובילה לפסילת העדות, ומשקלה של העדות לאחר התערבות זו נתונה לשיקול דעתו, בהתחשב באינטרסים של בעלי הדין להליך הוגן המאפשר להם להוכיח צדקתם כהלכה.

53. ע"א 138/56 דוידון נ' חברת בוני חיפה (1975)**נושא: דרישת כתב כראיה במישור האזרחי.****תמצית פסק הדין (לנדוי):**

"טענה הנטענת נגד מסמך" (סעיף 80 לחוק הפרוצדורה האזרחית), עניינה באמיתות תוכנו ושלמותו של מסמך בהתייחס למועד שבו נערך, ולא בדברים שקרו לאחר עריכתו, דוגמת שינוי, ביטול או קיום חיובים המופיעים בו. מכאן שטענה לגבי מה שסוכם לאחר עריכת המסמך אינה מערערת על תוכנו בעת עריכתו וניתן להוכיחה בעל-פה.

54. ע"פ 347/88 דמיאניוק נ' מדינת ישראל (1993)

נושא: עדות שמיעה, תעודה ציבורית, עדות בכתב, תעודה נושנה, חובת ההוכחה בפלילים, ספק סביר, פסק דין פלילי כראיה במשפט אזרחי, הערעור.

תמצית פסק הדין (דעת רוב):

ככלל, ערכאת הערעור לא תתערב בממצאים עובדתיים שקבעה ערכאת הדיון, שכן התרשמותו הישירה של השופט דלמטה מן העדים מקנה לו יתרון. ואולם, יתרון זה אינו קיים כאשר מדובר בראיות שמהן יכול להתרשם במישרין גם שופט הערעור. זאת ועוד, תעודה ציבורית היא מסמך המתעד מעשה חקיקה, שיפוט או ביצוע, או רשומה של מעשה כזה, של מדינת ישראל, משרדי הממשלה, רשות מקומית, בית משפט, בית דין, גוף בעל סמכות שיפוט או מעין-שיפוט, נוטריון, כל גוף רשמי אחר של ישראל או מדינה זרה, עובד מדינה, עובד רשות ריבונית זרה או עובד באחד מהמוסדות המפורטים כאמור. תעודה זו תיחשב כראיה קבילה, המוכיחה את אמיתות תוכנה, בהתקיים ארבעה תנאים: (א) הרישום במסמך נעשה מכוח חובה מפורשת בדין, לרבות חוקים, תקנות, הוראות מנהליות מטעם בעל סמכות ציבורית מוסמך ופקודות מטעם מפקד צבאי. (ב) הרישום בדבר עניין ציבורי. (ג) הרישום אינו זמני, קרי, מדובר ברישום שנועד להישמר לעתיד. (ד) הרישום עומד לעיון הציבור. תעודה נושנה היא מסמך בן לפחות עשרים שנים, אשר הוצא מתוך משמורת הנראית לבית המשפט כשרה, והיא תיחשב כראיה קבילה, המוכיחה לכאורה את אמיתותה, בהתקיים שתי חזקות: (א) כי הרישום והחתימה בכתב יד נעשו על-ידי האדם הנחזה לעשותם. (ב) התעודה נעשתה או אומתה כהלכה בידי האדם הנחזה לעשותה או לאמתה. לעניין החזקות באשר לתעודה נושנה, הרי שהן נוגעות לאותנטיות המסמך ולא לאמיתות תוכנו. זאת ועוד, אין להגיש פסק דין אחד כראיה במשפט אחר אלא אם החוק מתיר זאת מפורשות.

55. ע"פ 694/83 דנינו נ' מדינת ישראל (1986)

נושא: מהימנות ומשקל עדויות, מעשים דומים ושיטת ביצוע.

תמצית פסק הדין (נתניהו):

בית המשפט רשאי להתחשב בהתרשמותו של חוקר ילדים מעדות שגבה, כאשר הוא קובע את מהימנותה ומשקלה, וזאת במסגרת התחשבותו במכלול הראיות שלפניו. זאת ועוד, שקריו של נאשם יכולים לשמש סיוע אם הם מתייחסים לעניין מהותי; הם ברורים; הם נעשו בזדון מתוך כוונה להעלים את האמת; והם מוכחים מתוך עדות אחרת מזו הטעונה סיוע. זאת ועוד, ראיה בדבר עדות שיטה, ככל שזו העדות היחידה שעליה מבוססת זהותו של הנאשם כמבצע העבירה, תידרש להצביע על מידה גבוהה ביותר של דימיון לעניין השיטה, אולם ככל שהיא משמשת כסיוע ראיתי בלבד לעדות אחרת, המבססת אף היא את זהות הנאשם באופן נפרד, הרי שניתן להסתפק במידה פחותה של דימיון.

56. ע"פ 40/85 דקל נ' מדינת ישראל (1985)

נושא: תוספת ראיתית.

תמצית פסק הדין (וייס):

הכרעה סופית בדבר מהימנותה של הודעת ילד, שנגבתה על-ידי חוקר ילדים, היא לעולם בידי בית המשפט. הסיוע הנדרש להודעה כאמור הוא ממשי, והוא בא לספק לא רק סיוע פורמלי אלא גם לסלק ספק המתעורר מעצם העובדה שנבצר מבית המשפט להתרשם אישית מהופעת העדים המרכזיים לפניו והוא נאלץ לקבל את דבריהם מכלי שני (באמצעות חוקר הילדים).

57. ע"א 6160/99 דרוקמן נ' בית חולים לניאדו (2001)

נושא: חובת ההוכחה במשפט האזרחי, נזק ראייתי.

תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):

היעדר רישומים רפואיים, בין אם בשל רישום לקוי ובין אם בשל אי שמירה עליהם, יכול שיקים עילת תביעה עצמאית ברשלנות של "נזק ראייתי" כלפי מי שהיה אמור לדאוג לרישום אך לא עשה כן; ובנוסף, יכול שיעביר את נטל השכנוע מן התובע אל הנתבע, שהרי היעדר הרישומים מציב קושי של ממש להוכיח את טענותיו במאזן ההסתברויות הנדרש במשפט האזרחי.

58. ע"פ 78/62 דרשני נ' מדינת ישראל (1962)

נושא: כשרות וחובה למסור עדות.

תמצית פסק הדין (אולשן):

בני זוג אינם כשרים למסור עדות זה לחובת זה במשפט פלילי (סעיף 3 לפקודת הראיות), כשהכוונה לבני זוג הנשואים ביום מתן העדות (ואין זה משנה אם היו נשואים ביום ביצוע העבירה).

59. ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ נ' מזרחי (1987)

נושא: חובת ההוכחה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (ש' לוי):

פרסום הפוגע בשמו הטוב של אדם לא יקים אחריות בגין לשון הרע אם עומדת לו הגנת תום הלב (סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע), כאשר הנטל לשכנע בדבר קיומה הוא על המפרסם. זאת ועוד, טענתו של מפרסם בדבר "אמת בפרסום" מחייבת רמת הוכחה העומדת ביחס ישר לחומרת הדיבה, ומשכך, ככל שהפרסום פוגע בשמו הטוב של אדם באופן חמור יותר תידרש הוכחה מוגברת.

60. ע"פ 232/55 היועץ המשפטי לממשלה נ' גרינוולד (1955)

נושא: חובת ההוכחה בפלילים.

תמצית פסק הדין (אגרנט):

נטל ההוכחה המושת על בעל דין במשפט פלילי או אזרחי, תלוי ברצינות העניין השנוי במחלוקת. כך, למשל, ככלל, נאשם במשפט פלילי מרים את נטל ההוכחה המושת עליו לגבי עניין זה או אחר כשהוא משכנע את בית המשפט בצדקתו במידה הדרושה במשפט האזרחי, קרי, מאזן הסתברויות; בעוד על התביעה הנטל להוכיח את עמדתה במידה שהיא מעבר לספק סביר; או למשל, בעל דין המעוניין לסתור חזקה שבדין, המגנה על ערך בעל חשיבות דוגמת חזקת שמו הטוב של אדם, יידרש לחובת הוכחה מוגברת.

61. ע"פ 217/59 היועץ המשפטי לממשלה נ' נבולסי (1960)

נושא: הכשרות להעיד.

תמצית פסק הדין (לנדוי):

מלשון סעיף 5 לפקודת ביזיון בית המשפט נלמד כי אין להטיל עונש מאסר על עד סרבן אלא פעם אחת בלבד.

62. ע"פ 108/54 היועץ המשפטי לממשלה נ' עבאדי (1955)

נושא: חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (אגרנט):

אם מציגים לעד בחקירה נגדית שאלה שאינה נוגעת במישרין לנקודה השנויה במחלוקת - וזאת במטרה לבחון את מהימנותו - אזי יש להסתפק בתשובתו ואין מתירים הבאת עדות בלתי תלויה המכוונת להפריך אותה תשובה, אלא אם כן מדובר בעובדה העשויה להפיץ אור על הנקודה שעליה חולקים במשפט ולהוביל לידי הסקת מסקנה לגביה.

63. ע"פ 105/51 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלד (1952)

נושא: כלל הראיה הטובה ביותר.

תמצית פסק הדין (זוסמן):

כשמבקשים להוכיח תוכן מסמך, הראיה הטובה ביותר היא הצגת המסמך המקורי בפני בית המשפט. לעניין זה, מסמך כולל גם כתב ידו של אדם וטביעת אצבעותיו.

64. ע"א 642/87 הסתדרות אגודת ישראל נ' חזקיהו (1990)

נושא: חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (אלוני):

בית המשפט יכריע בהתאם לשיקול דעתו בדבר קבילותה ומשקלה של עדות ראשית שנמסרה בכתב, כאשר לא ניתן להעיד את מוסרה מפאת פטירתו. כך, למשל, ייתכן כי עדות ראשית בדמות תצהיר תזכה למשקל ראיתי נמוך ביותר משום שלא ניתנה לבעל הדין שכנגד הזדמנות לחקור חקירה נגדית.

65. רע"א 1412/94 הסתדרות מדיציניית הדסה נ' גלעד (1995)

נושא: חסיון, חסיון עורך דין.

תמצית פסק הדין (ברק):

מסמך שהוכן לקראת משפט נהנה מחסיון, אף אם המשפט טרם החל, ככל שהמטרה העיקרית אשר עמדה ביסוד הכנתו היתה המשפט הצפוי. מסמך שנערך בין כה וכה, מטעמים שאינם קשורים למשפט צפוי, לא ייחנה מחסיון רק משום שיש בו כדי לתרום למשפט. כך, למשל, דו"ח פנימי שהכין בית חולים, שמטרתו להפיק לקחים מאירוע שארע, לא יזכה לחסיון, אף אם שימש בהמשך במסגרת הליך משפטי.

66. ע"פ 4297/98 הרשטיק נ' מדינת ישראל (2000)

נושא: עדות שמיעה.

תמצית פסק הדין (קדמי):

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של חלופה מבין החלופות המנויות בסעיף, ובהן מקרה שבו האמרה נוגעת למעשה אלימות על-פי סדר אירועים, כך שהיא מהווה חוליה בהתרחשות הנסיבות הרלוונטיות במישרין לביצוע העבירה. לדוגמה: שיחת טלפון שערך קורבן רצח עם מקורביו, שבמהלכה הודיע להם כי הוא והנאשם מצויים ברכב בדרכם להסדיר חוב, כשבסוף הנסיעה רצח אותו הנאשם.

67. ע"א 2629/98 השר לביטחון פנים נ' וולפא (2001)**נושא:** חסיון, חסיון לטובת הציבור.**תמצית פסק הדין (ריבלין):**

בהליך פלילי, כאשר בית המשפט מורה על גילוי ראיה חסויה, רשאית המדינה לחזור בה מן האישום, ובדרך זו להימנע מחשיפת הראיה. בהליך אזרחי, כאשר בית המשפט מורה על גילוי ראיה חסויה, רשאית המדינה, אם היא בעלת דין באותו הליך, למחוק את תביעתה (ככל שהיא התובעת) או להסכים על קבלת התביעה (ככל שהיא הנתבעת), ובדרך זו להימנע מחשיפת הראיה. לעומת זאת, כאשר המדינה אינה צד באותו הליך, אין באפשרותה לבחור מבין האפשרויות הללו ובית המשפט יתחשב בכך בטרם יקבל עתירה להסרת חסיון כאמור.

68. ב"ש 64/87 ואנונו נ' מדינת ישראל (1987)**נושא:** חסיון.**תמצית פסק הדין (בד):**

בית המשפט ידחה בקשה להסרת חסיון, שהוטל מטעמים בטחוניים, רק אם גילוי החומר כרוך בסיכון משמעותי לבטחון המדינה, הגובר בחומרתו על קיפוח הגנתו של הנאשם.

69. ע"פ 5140/99 וידאל נ' מדינת ישראל (2002)**נושא:** עזרי חקירה כראיה.**תמצית פסק הדין (ריבלין):**

זיהוי קולו של דובר בהקלטה, לאחר שהזדהה בשמו או לאחר שאחד מהדוברים האחרים זיהה אותו בשמו, יכול שישמש כראיה המוכיחה כי הדובר הוא הנאשם. עם זאת, מכיוון שאין מדובר בזיהוי מקובל - כאשר מי שמזדהה את הקול מכיר את קולו של הנאשם; או כאשר נעשית השוואה בין קולו של הדובר בהקלטה לקול הנאשם כפי שנקלט בהזדמנות אחרת - יבחן בית המשפט את קבילות ההקלטה ומשקלה במשנה זהירות, כדי להגיע לרמת הוודאות הנדרשת בפלילים.

70. ע"פ 10715/08 ולס נ' מדינת ישראל (2009)**נושא:** הודאת נאשם, זכויות העצור, היועצות בעורך דין, דוקטרינת הפסילה הפסיקתית.**תמצית פסק הדין (לוי):**

הודאת נאשם שניתנה מחוץ לכתלי בית המשפט קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר נסיבות נתינתה ובית המשפט ראה כי היתה "חופשית ומרצון" (סעיף 12 לפקודת הראיות). אף מקום בו מסיק בית המשפט כי ההודאה ניתנה מתוך רצון חופשי, קרי, בלא אמצעי לחץ חיצוניים ששללו את היכולת למוסרה, עליו לבחון אם קיימת עילה לפסילתה מכוח "הלכת יששכרוב". התנאים להלכה, אשר עיגנה את "כלל הפסילה הפסיקתית", הם כי הראיה הושגה על-ידי הרשויות שלא כדין; וכי קבלתה תפגע מהותית בזכות הנאשם להליך הוגן - זאת, בהתחשב באופיה של אי החוקיות ובחומרתה, בשאלה אם הדבר נעשה במתכוון אם לאו, ביכולת להשיג את הראיה כדין, בהשפעתה של אי החוקיות על השגת הראיה כמו גם מהימנותה, בנזק לעומת התועלת החברתיים וכיוצא באלה. כך, למשל, כאשר תנאים אלה מתקיימים, ניתן לקבוע כי הפרתה של הזכות החוקתית להיוועץ בעורך דין (סעיפים 32-34 לחוק המעצרים) מצדיקה החלתו של כלל הפסילה כאמור.

71. ע"פ 196/85 זילברברג נ' מדינת ישראל (1990)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (ד' לוי):**

תחולתה של הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית היא בתוך תחום השיפוט של מדינת ישראל. לפיכך, אדם הנחקר בישראל לא יוכל להסתמך על הטענה כי זכות זו עומדת לו בשל העובדה שמסירתו של מידע תהווה עבירה על-פי דין זר. זאת ועוד, תחולתה של זכות כאמור היא על עבירות שבוצעו בעבר בלבד ולא על כאלה שתגבשנה בעתיד.

72. ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (1986)**נושא: חובת ההוכחה במשפט האזרחי.****תמצית פסק הדין (בד):**

במקרים מסוימים נדרשת במשפט האזרחי רמת הוכחה מוגברת, שהיא בין ההוכחה הרגילה באזרחי לבין ההוכחה בפלילים. כך, למשל, כאשר מי מבעלי הדין במשפט אזרחי מנסה להוכיח את צדקתו תוך שהוא טוען כי בעל הדין האחר מעורב בפלילים, עליו לעשות כן באמצעות ראיות בעלות משקל רב וכבד מכפי שנדרש בדרך כלל.

73. ע"א 440/75 זנדבק נ' דנציגר (1976)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

מסמך הנושא את הכותרת "מבלי לפגוע בזכויות" או "כל הזכויות שמורות" הוא חסוי בהתקיים שניים: הוא נערך במסגרת משא ומתן לפשרה; ולאחר כשלון המשא ומתן מי מהצדדים מבקש להשתמש בו כ"הודאת בעל דין".

74. ע"פ 28/49 זרקא נ' היועץ המשפטי לממשלה (1950)**נושא: חובת ההוכחה בפלילים.****תמצית פסק הדין (אגרנט):**

יש הבדל בין חובת הראיה - היא החובה המוטלת על בעל דין להביא ראיות לביסוס טענותיו ולשכנע את בית המשפט בצדקתו; לבין חובת ההוכחה, הפחותה בדרגתה - היא חובתו של בעל הדין שכנגד להביא ראיות כדי להפריך את הטענות נגדו. באשר לחובת ההוכחה המוטלת על נאשם בפלילים עומדות בפניו שלוש אפשרויות: (א) להביא ראיות מטעמו בליווי הסבר מדוע הוא חף מפשע, אז יזוכה; (ב) להביא ראיות שאינן משכנעות לעניין חפותו אך מעוררות ספק סביר בדבר אשמו, גם אז יזוכה; (ג) להימנע מלהביא כל ראיה, אז לא יורשע אלא אם יכריע בית המשפט כי התביעה עמדה בנטל הראיה.

75. ע"פ 4600/94 חביו נ' מדינת ישראל (1997)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (קדמי):**

הודעת נאשם - קרי, אמרה של נאשם מחוץ לכתלי בית המשפט שיש לה משקל ראייתי להוכחת אשמתו - יכול שתימסר לא רק בעל פה ובכתב אלא גם בהתנהגות. כך, למשל, הנהון בראש שעה בה אדם אחר מפליל את הנאשם כשותף בעבירה.

76. ע"פ 1520/97 חדד נ' מדינת ישראל (2000)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (לוי):**

הודאה שנמסרה בעקבות חילופי דברים עם מדובב תיבחן על-ידי בית המשפט במשנה זהירות, עד שישתכנע כי היתה חופשית ומרצון, שכן על-פי רוב, מדובבים הם עבריינים המעוניינים להשיג טובות הנאה בתמורה לדיבוב וקיים סיכון כי ישתמשו לשם כך באמצעים פסולים.

77. רע"א 5381/91 חוגלה נ' אריאל (1992)**נושא: חסיון מפני הפללה עצמית.****תמצית פסק הדין (מצא):**

הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית מוקנית לכל אדם, בין בהליך פלילי ובין בהליך אזרחי, כאשר זכות השתיקה היא הביטוי המובהק ביותר לכך. לעניין זה, זכות השתיקה יכול שתהא מוחלטת - שלא לפצות פה - והיא מוקנית לנאשם במהלך משפטו; או שתהא יחסית - שלא להשיב על שאלות מפלילות (חסיון מפני הפללה עצמית) - והיא מוקנית לנחקר במהלך חקירתו. ואולם, כאשר מדובר בנחקר שלו מיוחס ביצוע העבירה הנחקרת, היינו - בחשוד, אזי מתפרשת זכות השתיקה בהרחבה, כמוחלטת. ככל שאין מדובר בהליך פלילי עומדת לנחקר הזכות היחסית לחסיון מפני הפללה עצמית, כאשר הוא יכול לסרב להשיב לשאלות שהתשובה עליהן עלולה להפלילו אך אינו פטור מלהשיב לשאלות שאינן מעוררות חשש להפללתו.

78. ע"פ 663/81 חורי נ' מדינת ישראל (1982)**נושא: הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית, תוספת ראייתית, חיזוק.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית מהווה עילה מוצדקת לסירובו של אדם למסור הודאה או חפצים, שיש בהם כדי להפלילו, אולם אינה מהווה עילה מוצדקת לסירובו של אדם לשתף פעולה עם הליכי בירור וחקירה. כך, למשל, על אדם לשתף פעולה עם חיפוש שנערך בגופו (דוגמת טבילת אצבעות), וסירובו לכך, בלא הצדקה ממשית, יכול שיהווה חיזוק למשקל הראיות נגדו.

79. ע"פ 242/85 חזן נ' מדינת ישראל (1987)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (בד):**

ככל שמתקיימים תנאיו של סעיף 10א לפקודת הראיות, ניתן לקבל הודאת חוץ של נאשם, המעיד במשפטו של אחר, כאמרת חוץ בכתב של עד, בין אם ההודאה שימשה כראיה קבילה במשפטו שלו ובין אם לאו. כלומר: אין באי קבילותה של הודאה במשפט אחד (למשל, כאשר לא היתה "חופשית ומרצון") כדי לגרוע בהכרח מקבילותה במשפט אחר כאמרת חוץ של עד על-פי סעיף 10א לפקודת הראיות. כך, כאשר ההודאה חולצה מן הנאשם באמצעים פסולים, באופן השולל שימוש בה נגדו, אך לא שולל שימוש בה נגד אחרים. לעניין זה, אמרת חוץ בכתב של עד יכול שתשמש כ"דבר מה נוסף" לחיזוק התשתית הראייתית.

80. ע"פ 3737/91 חיר נ' מדינת ישראל (1992)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מכמה חלופות, ובהן גם מקרה שבו האמרה נמסרה בשעת מעשה האלימות או סמוך לאחריו או לאחר שהיתה לקורבן הזדמנות ראשונה להתלונן עליו. כך, למשל, קורבן שהגיע לבקש סיוע כאשר סכין נעוץ בגבו, ובתוך כך מסר דברים, ייחשב כמי שהתלונן בהזדמנות הראשונה.

81. בג"צ 6319/95 חכמי נ' שופטת בית משפט השלום (1997)**נושא: העדים, חסיון.****תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):**

זכות השתיקה נתונה לנאשם במהלך משפטו שלו בלבד, ועל כן, הוא אינו יכול לסרב ליתן עדות במהלך משפטו של אחר, לרבות מי שנאשם כשותפו לעבירה. בנוסף, זכותו של נאשם להסתיר את קו ההגנה שלו נגזרת מזכות השתיקה ומהשיטה האדברסרית (שמכוחה על התביעה להוכיח אשמה), ועל כן, היא אינה עומדת לו כאשר הוא מוסר עדות במהלך משפטו של אחר.

82. ע"א 728/81 חלבי נ' עזבון חלבי (1983)**נושא: הודאת בעל דין במישור האזרחי, דרישת כתב כראיה במישור האזרחי.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

יש להבחין בין "הודאה פורמלית", הנעשית על-ידי בעל דין לצורך הדיון, מתוך כוונה לפטור את הצד שכנגד מלהוכיח עובדה או טענה (דוגמת הודאות הנמסרות בכתבי טענות), לבין הודאת בעל דין שלא לצורך הדיון, דוגמת הודאה מחוץ לכתלי בית המשפט. בעוד שהודאה מהסוג הראשון אינה ראיה כלל, אלא רק מוציאה עובדה מתחום המחלוקת ומשחררת מן הצורך להוכיחה, הרי שהודאה מהסוג השני היא ראיה ככל הראיות. זאת ועוד, מכוח סעיף 80 לחוק הפרוצדורה האזרחית, יש להוכיח עשיית פעולות משפטיות מסוימות באמצעות ראיה בכתב, אלא שדרישה זו מסופקת גם אם מדובר ב"ראשית ראיה", שאת שאריתה משלים בעל הדין באמצעות עדות בעל פה.

83. ע"פ 112/69 חליחל נ' מדינת ישראל (1969)**נושא: עדות סברה ועדות מומחה.****תמצית פסק הדין (זילברג):**

לבית המשפט סמכות לקבוע מהי מידת מומחיותו של עד שהובא בפניו, וכיוצא בזה להעריך את נכונות חוות דעתו. ערכאת הערעור לא תתערב בקביעתה של ערכאת הדיון לעניין זה אלא במקרים חריגים.

84. ע"פ 889/79 חמו נ' מדינת ישראל (1980)

נושא: עדות סברה ועדות מומחה.

תמצית פסק הדין (ש' לוי):

שערי בית המשפט אסור שיהיו נעולים בפני חידושי המדע, אולם על התביעה להוכיח את אמינותם של האמצעים המדעיים החדשים שעליהם היא סומכת, ורמת ההוכחה הדרושה לכך עולה ביחס ישר לחידוש שבשימוש באמצעי זה או אחר. מקום שבו הכירו בתי המשפט במהימנות אמצעי מדעי, שוב לא תידרש התביעה להביא ראיה קונקרטית לעניין זה.

85. ע"פ 382/75 חמיס נ' מדינת ישראל (1976)

נושא: עדות סברה ועדות מומחה.

תמצית פסק הדין (אגרנט):

חוות דעתו של מומחה כוללת גם את התשתית הראייתית שעליה היא מבוססת, ואם תשתית זו נתונה במחלוקת יש להוכיחה באמצעות ראיות קבילות, אחרת תידחה חוות הדעת.

86. ע"א 224/78 חמישה יוד תכשיטנים בע"מ נ' פיירמנס פאנד אינשורנס קומפני (1979)

נושא: דרישת ההנמקה במשפט האזרחי.

תמצית פסק הדין (שמגר):

ככל שעדותו היחידה של אדם, המעוניין כי תוצאות המשפט תהיינה לטובת בעל הדין שהזמינו להעיד, משמשת בסיס להטלת אחריות - מוטלת על בית המשפט חובת הנמקה.

87. בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת ישראל (1991)

נושא: ערעור.

תמצית פסק הדין (ש' לוי):

החלטת ביניים המובילה לסיומו של הליך שיפוטי כמוה כפסק דין שיש עליו זכות ערעור. לעניין זה, מדובר גם בהחלטות הנוגעות לבעלי דין שאינם צדדים פורמליים במשפט. כך, למשל, עד סרבן שהוצא נגדו צו מכוח פקודת ביזיון בית המשפט יוכל לערער על הכרעה שניתנה בעניינו בפסק דין, אולם עליו לעשות זאת בנפרד מערעורם של הצדדים הפורמליים למשפט.

88. ע"פ 728/84 חרמון נ' מדינת ישראל (1987)

נושא: עדות שמיעה, רישום ביומן הקורבן, ראיות נסיבתיות.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

ניתן להרשיע נאשם על בסיס ראיות נסיבתיות ככל שהמסקנה ההגיונית היחידה העולה מהן, מעל לכל ספק סביר, היא כי הוא אמנם ביצע את שמיוחס לו. זאת ועוד, אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא יומן אישי שנרשם על-ידי קורבן לעבירת רצח, בנסיבות שבהן אין מחלוקת כי הקורבן אמנם ניהל את הרישומים באותו יומן.

89. ע"פ 1424/02 טוטמן נ' מדינת ישראל (2003)

נושא: עדות שמיעה.

תמצית פסק הדין (גרוניס):

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מכמה חלופות, ובהן גם מקרה שבו האמרה נמסרה בשעת מעשה האלימות או סמוך לאחריו או לאחר שהיתה לקורבן הזדמנות ראשונה להתלונן עליו; או מקרה שבו האמרה נמסרה מפי קורבן גוסס או שהאמין שהוא גוסס בעקבות מעשה האלימות. כך, למשל, אישה שנשרפה על-ידי בן זוגה וסיפרה על המעשה לשכניה בחדר המדרגות של הבניין, בעודה עירומה ושרופה, כאשר אלה היו מילותיה האחרונות וכשלושה חודשים מאוחר יותר נפטרה כתוצאה מפציעותיה, תיחשב הן כמי שהתלוננה בהזדמנות הראשונה והן כמי שמסרה דברים בזמן גסיסתה.

90. ע"א 642/61 טפר נ' מרלה (1962)

נושא: חובת ההוכחה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (מני):

כאשר כפות המאזניים מעוינות בהליך אזרחי, תיפול ההכרעה על-פי התשובה לשאלה על מי מוטל נטל ההוכחה. במסגרת טענת "הודאה והדחה", הנתבע מודה בעובדות שטוען התובע אך מדיח אותן באמצעות הצגת עובדות חדשות, ונטל ההוכחה לעניין זה מוטל על הנתבע. כך, למשל טענת "פרעתי", שבמסגרתה מודה הנתבע כי היה חייב לתובע סכום כסף, אך טוען כי פרע את החיוב.

91. ע"פ 383/71 יהודאי נ' מדינת ישראל (1972)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (זוסמן):

בבוחנו בקשת נאשם להסיר חיסיונה של ראייה ולאפשר גילוייה, ישקול בית המשפט הן את אינטרס הנאשם שלא להיות מקופח בהגנתו והן את האינטרס הציבורי שבאי הגילוי.

92. ע"א 211/63 יחזקאל נ' קלפר (1964)

נושא: חובת ההוכחה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (הלוי):

במשפט האזרחי לא דרושה ודאות, ולפיכך, ניתן לקבל כראיה שתי השערות חלופיות שמציג מומחה לעניין התרחשותה של תאונה, המקימות אחריותו של בעל דין, וזאת מבלי להכריע ביניהן, ודאי כאשר לא מוצג הסבר חלופי אחר מטעם אותו בעל דין.

93. ע"פ 7832/00 יעקובוב נ' מדינת ישראל (2002)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מכמה חלופות, ובהן גם מקרה שבו האמרה נוגעת למעשה אלימות לפי סדר אירועים, עד שהיא מהווה חוליה בהתרחשות הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה. כך, למשל, דברי אישה באשר לאלימות מתמשכת והתעללות רבת שנים מצד בן זוגה כלפיה, שלאחר שאמרה אותם שלחה יד בנפשה, התקבלו כראיה, כחוליה בהשתלשלות האירועים שהובילו אל מותה.

94. ע"פ 4004/93 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל (1996)**נושא: עדות שמיעה, אמרת עד מחוץ לבית המשפט.****תמצית פסק הדין (קדמי):**

דרישת הכתב הקבועה בסעיף 10א לפקודת הראיות נועדה להבטיח דיוק תוכנה של אמרה שנאמרה מחוץ לכתלי בית המשפט. אין בדרישה זו כדי לשלול את האמרות הבאות: אמרה המתעדת סימנים ותנועות, להבדיל ממלל; אמרה שלא נרשמה אישית על-ידי השומע אלא הוכתבה על-ידי לאחר; אמרה שלא ניתנה בפני איש מרות; אמרה שתועדה מבלי שאומרה היה מודע לכך; אמרה שלא נרשמה בו זמנית עם מסירתה; או אמרה שלא תיעדה במדויק את המלל - כל עוד האמרה משקפת את שנאמר או שארע. כך, למשל, הסרטה אילמת או רישום של סימנים ותנועות בעלי משמעות יכול שייחשבו כאמרה קבילה. זאת ועוד, רישומים בעלי אופי עסקי, שנעשו במהלך העסקים הרגיל, כאשר מי שרשם אותם אינו יכול להעיד עליהם מפאת פטירתו או מכל סיבה אחרת, יהוו ראיה לכאורה לאמיתות תוכנם.

95. בג"צ 447/72 ישמחוביץ נ' ברוך (1973)**נושא: חסיון, חסיון רופא.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

על אף החסיון שחל על היחסים שבין רופא לפציינט, עצם היוזקותו של אדם לשירות רופא כמו גם הסכומים ששולמו לרופא על כך אינם נחשבים לפרטים חסויים. כך, למשל, רופא החשוד בעבירות מס לא יוכל לטעון לחסיון כאמור לגבי כרטיסיותיו הרפואיות, מה גם שממילא היה עליו להציג בפני פקיד השומה.

96. ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' מדינת ישראל (2006)

נושא: הודאת נאשם, דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, קבילות ראיות, ראיות שהושגו בדרך פסולה.

תמצית פסק הדין (ביניש):

קבילותה של הודאה שהושגה שלא כדין תיבחן לא רק לאור דרישת החוק להיותה "חופשית ומרצון" (סעיף 12 לפקודת הראיות), אלא גם בהתאם ל"דוקטרינת הפסילה הפסיקתית". על-פי דוקטרינה זו, ראיה תיפסל אם: (א) הושגה שלא כדין; (ב) הובילה לפגיעה משמעותית בזכות הנאשם להליך הוגן, וזאת בניגוד לתנאי פסקת ההגבלה (שלא לתכלית ראויה ובאופן בלתי מידתי). זאת, בהתחשב באופיה ובחומרתה של אי החוקיות שהיתה כרוכה בהשגת הראיה, במידת השפעתה של אי חוקיות זו על השגתה, וכן באיזון בין הנזק לבין התועלת החברתיים הכרוכים בפסילת הראיה. כך, הודאתו של נאשם, אף אם ניתנה מתוך רצון חופשי, יכול שתיפסל מכוח הדוקטרינה כאמור, למשל, משום שהופרה החובה ליידע אותו לגבי זכותו היסודית להיוועץ בעורך דין או משום הפרתה של הזכות עצמה.

97. ע"פ 697/79 כהן נ' מדינת ישראל (1980)

נושא: העדים, עד עוין, חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (שמגר):

ככל שעד אינו זוכר את פרטי העניין הנדון במסגרת חקירתו הראשית בבית המשפט, ניתן לרענן את זכרונו באמצעות הצגתה של הודעה שמסר בזמנו למשטרה. לעניין זה, ייתכן כי עד יתכחש לתוכן אותה הודעה, על אף כי שימשה בסיס להזמנתו ליתן עדות, אז הוא ייחשב כעד עוין (המגלה עוינות כלפי מי שהזמינו להעיד). לבית המשפט שיקול דעת להחליט אם לעיין בהודעה כאמור, כדי להכריע בדבר מהימנותו של העד - וזאת, כל עוד שוכנע כי היא בעלת משקל מהותי לצורך ההכרעה וכי הצגתה בפני העד נעשתה בתום לב, כדי לרענן את זכרונו בלבד (ולא, למשל, כדי להוכיח את אי עקביותו).

98. ע"פ 735/80 כהן נ' מדינת ישראל (1981)

נושא: מבוא לדיני ראיות.

תמצית פסק הדין (לנדוי):

אין לאדם זכות קנויה כי בית המשפט ידון בעניינו בהתאם לדיני הראיות שהיו נוהגים בזמן ביצוע העבירה. היינו: לדיני הראיות תחולה רטרואקטיבית.

99. ע"פ 2949/99 כהן נ' מדינת ישראל (2001)

נושא: תוספת ראיות.

תמצית פסק הדין (ריבלין):

התוספת הראייתית של "דבר לחיזוק", הנדרשת לאמרת חוץ של עד (סעיף 10א לפקודת הראיות), שונה מן ה"סיוע" - עליה להיות תוספת משקל לאמינותו ולמהימנותו של מוסר העדות; היא אינה חייבת להיות ראיה עצמאית ויכולה לעלות מן העדות הטעונה חיזוק; היא אינה צריכה לסבך את הנאשם בעבירה ויכולה רק לאמת את האמרה; והיא אינה צריכה להתייחס לשאלה השנויה במחלוקת או לאישום עצמו. כך, למשל, אם החיזוק נוגע לאחת מאמרותיו של המתלונן בלבד או למקצת מן העבירות בלבד, הוא ייחשב לתוספת ראיות מספקת לאמרות כולן ולעבירות כולן, כאשר הן מהוות פרשה עובדתית אחת או כאשר קיימת ביניהן זיקה פנימית או קרבה עניינית.

100. רע"פ 1947/92 כליפא נ' מדינת ישראל (1992)**נושא: העדים.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

חוקר ילדים רשאי להביא בפני בית המשפט לא רק את העדות שגבה מקטין אלא גם את התרשמותו לעניין מהימנותו, שהרי בית המשפט אינו יכול להתרשם מן הקטין בכוחות עצמו וראוי כי יסתייע בניסיונו ובהבנתו המקצועיים של החוקר. עם זאת, אין בדבר כדי לכבול את בית המשפט למסקנותיו של חוקר הילדים.

101. ע"א 269/82 כרמי נ' הילמן (1987)**נושא: פסק דין פלילי כראיה בהליך האזרחי.****תמצית פסק הדין (בן פורת):**

פסק דין פלילי יכול שישמש כראיה במשפט אזרחי, שכן הרשעה בפלילים נסמכת על ראיות שהוכחו מעבר לספק סביר, בעוד שבהליך האזרחי נדרשת הכרעה על יסוד מאזן הסתברויות בלבד.

102. ב"ש 838/84 לבני נ' מדינת ישראל (1984)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (ברק):**

מזכותו של נאשם להליך הוגן נגזרת זכותו לעיין בכל חומר החקירה הרלוונטי לעניינו. גם באשר לראיות שחל עליהן חסיון, ככל שהן אמנם חיוניות להגנת הנאשם, יש להעדיף את גילויין על פני שיקולים אחרים, לרבות שיקולים ביטחוניים. במילים אחרות: עדיף זיכוי של נאשם שאין אפשרות להוכיח את אשמתו בשל הצורך לגלות ראיה שיש אינטרס ביטחוני שלא לגלותה, על פני הרשעת נאשם שאין אפשרות להוכיח את חפותו בשל הצורך שלא לגלות ראיה חסויה.

103. ע"פ 774/78 לוי נ' מדינת ישראל (1979)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (ברק):**

משקל הודאת נאשם נקבע בהתאם למבחן פנימי, שעניינו סימני אמת שבתוכה; ומבחן חיצוני, שעניינו סימני אמת שמחוצה לה. ככל שהמבחן הפנימי חלש ביותר, לא תקבל ההודאה משקל, אף אם המבחן החיצוני חזק; וככל שהמבחן הפנימי חזק, לא תקבל ההודאה משקל בהיעדר המבחן החיצוני. זאת ועוד, מחלת נפש של נאשם משליכה על משקל הודאתו אך לא על עצם קבילותה.

104. ע"פ 4682/01 לוי נ' מדינת ישראל (2003)**נושא: עזרי חקירה כראייה.****תמצית פסק הדין (לוי):**

הנתונים שמפיק מכשיר מדידה לייזר (ממל"ז), המשמש את המשטרה בקביעת מהירות, כשרים לשמש בבית המשפט כראיה, ואפילו ראיה יחידה, לצרכי הרשעה. זאת, בהתבסס על הידע המדעי המצוי, שעל פיו מדובר במכשיר אמין ומדויק, וכן בכפוף להפעלתו של מכשיר זה כהלכה.

105. ע"א 2515/94 לוי נ' עיריית חיפה (1996)

נושא: עדות שמיעה, רשומה מוסדית.

תמצית פסק הדין (ביניש):

אחד החריגים לכלל הפוסל קבלת עדות שמיעה הוא "רשומה מוסדית" - קרי, מסמך או פלט שנערך על-ידי המדינה, רשות מקומית, עסק או כל מי שמספק שירות לציבור (סעיף 35 לפקודת הראיות), והיא קבילה להוכחת אמיתות תוכנה בתנאי שהמוסד נוהג במהלך ניהולו הרגיל לערוך רישום של האירוע נשוא הרשומה בסמוך להתרחשותו; ובתנאי שדרך איסוף הנתונים ועריכת הרשומה מעידים על אמינות תוכנה (סעיף 36 לפקודת הראיות).

106. ע"א 218/78 ליננברג נ' מנהל מס שבח (1979)

נושא: ידיעה שיפוטית.

תמצית פסק הדין (ויתקון):

שופט אינו רשאי להשתמש בידע אישי כדי לקבוע מציאות עובדתית, אולם הוא רשאי לעשות כן כדי להכריע בין ראיות שהוצגו בפניו.

107. ע"א 2119/94 לנדאו נ' וין (1995)

נושא: דרישת הנמקה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (טל):

בהתאם להוראות סעיף 54 לפקודת הראיות, לא יפסוק בית המשפט בהליך אזרחי, בנסיבות המפורטות בגוף הסעיף, על-פי עדות יחידה, אלא אם ייתן טעם על שום מה הוא מוכן להסתפק בעדות זו (חובת הנמקה). בין יתר הנסיבות המנויות בסעיף מצויות גם אלו: כאשר העדות היחידה היא עדות בעל דין או קרוב משפחתו מדרגה ראשונה; או כאשר מדובר בתובענה נגד עזבון.

108. ע"פ 889/96 מאזריב נ' מדינת ישראל (1997)

נושא: חסיון, חסיון לטובת המדינה.

תמצית פסק הדין (דורנר):

באיזון המתחייב מכוח סעיפים 44-45 לפקודת הראיות, לגילויי ראיה חסויה - גובר אינטרס עשיית הצדק על אינטרסים ציבוריים חשובים אחרים, לרבות בטחון המדינה. על בית המשפט להורות על גילוי ככל שהראיה חיונית להגנתו של נאשם בפלילים, גם אם הפגיעה באינטרס ציבורי כאמור היא חמורה, וככל שהתביעה אינה מעוניינת בגילוי הראיה, היא יכולה להסכים להפסקת המשפט או לזיכוי הנאשם.

109. ע"א 91/50 "מדור" בע"מ נ' ביק (1951)

נושא: ידיעה שיפוטית.

תמצית פסק הדין (זילברג):

שופט אינו רשאי להשתמש בידע אישי כדי לקבוע מציאות עובדתית אלא רק כדי להכריע בין ראיות שהוצגו בפניו, לרבות קביעת מהימנותם של עדים.

110. דנ"פ 188/94 מדינת ישראל נ' אבוטבול (1996)**נושא: מהימנות ומשקל עדות, משקל ראיתי.****תמצית פסק הדין (ד' לוי):**

עצם העובדה שבית המשפט התוודע לראיה פסולה, דוגמת בדיקת פוליגרף, לא בהכרח תפסול את פסק הדין (סעיף 56 לפקודת הראיות). זאת, לאור החזקה כי בית המשפט יודע את הדין, נשמר היטב שלא להתחשב בראיה הפסולה, ובפועל מכריע בהתעלם ממנה. לעניין זה, תחיל ערכאת הערעור שני מבחנים: אובייקטיבי, הבודק אם יש די ראיות לבסס עליהן את ההרשעה מלבד אותה ראיה; וסובייקטיבי, הבודק כיצד היתה מכריעה ערכאת הדין אלמלא נמסרה לה הראיה הפסולה - ודי בקיומו של אחד מהם כדי לפסול את פסק הדין שניתן. בכל מקרה, ההנחה היא כי ערכאת הדין לא הושפעה מן הראיה; כי גם אם הושפעה לא היה זה אלא באופן שולי; וכי ממילא, גם אם היתה זו השפעה מהותית, עומדת האפשרות להחזיר אליה את התיק כדי שתפסוק בו מחדש בלא אותה ראיה.

111. ע"פ 2286/91 מדינת ישראל נ' אילוז (1991)**נושא: ראיות שהושגו בדרך פסולה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

לשם ביצוע האזנת סתר לשם מניעת פשע או גילוי מבצעיו דרוש היתר מאת נשיא בית המשפט המחוזי. לעניין זה, לנוכח הפגיעה בזכות לפרטיות, יש לעמוד על תנאיו הצורניים של ההיתר, כפי שנקבעו בחוק, באופן קפדני.

112. ע"פ 675/81 מדינת ישראל נ' אלבוזי (1982)**נושא: תוספת ראיתית.****תמצית פסק הדין (נתניהו):**

הרשעה בעבירה של עדות שקר על סמך עדות יחידה דורשת סיוע ראיתי, כאשר הסיוע דרוש לאותם עניינים המצויים במחלוקת בין הצדדים.

113. בג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בבאר שבע (2006)**נושא: העדים, עדות שותפים לעבירה.****תמצית פסק הדין (דעת רוב):**

"הלכת קינזי", שעל פיה קיימת מניעה מלהעיד שותף אחד לעבירה, שמשפטו שלו עוד תלוי ועומד, כעד תביעה במשפטו של שותף שני (כשהשניים אינם נאשמים במשותף) - אינה עומדת במבחן הזמן ויש לבטלה. היא לא מחויבת המציאות מכוח הדין, ובמובנים מסוימים, עולה נזקה על תועלתה, שכן היא פוגעת בערכי חירות וצדק, בזכות להליך הוגן ובאיכותו כמו גם ביעילותו של ההליך הפלילי. כך, למשל, הארכת מעצרו של שותף שני עד לסיום משפטו של הראשון, כדי שניתן יהא להעידו, פוגעת בזכויות יסוד, גורמת לעינוי דין, ואינה תורמת ליעילות ההליך. ואולם, ביטול ההלכה מצדיק הבטחה של הערכים שעליהם נועדה להגן, שבראשם חקר האמת והימנעות מהפללה עצמית, באמצעות כלים אחרים - של דרישת תוספת ראיתית לחיזוק עדות השותף; ושל הקפדה על חסיון מפני הפללה עצמית (גם בזמן חקירה נגדית של שותף, שאז חובה עליו להשיב, אולם תשובותיו לא תשמנה נגדו).

114. רע"פ 8600/03 מדינת ישראל נ' גלעד שרון (2003)**נושא: הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית.****תמצית פסק הדין (אור):**

לחשוד עומדת הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית בהתייחס למסמכים המצויים בחזקתו, אולם אין עומדת לו זכות השתיקה לגביהם. ואולם, בית המשפט רשאי להעניק לחשוד "חסיון שימושי", כך שיוסר מעל מסמכים מסוימים החסיון מפני הפללה עצמית, אך יובטח לחשוד כי מסמכים אלה לא ישמשו כראיה נגדו בהליכים משפטיים בעתיד. מובן כי אם אין במסמכים אלה כדי הפלילו, עליו למסור אותם במסגרת החקירה כחלק מחובתו הכללית לשתף פעולה עם הרשויות (שמא יהפוך להיות "עיר מקלט" למסמכים אותם ההגנה אינה מעוניינת לחשוף).

115. ע"פ 621/01 מדינת ישראל נ' דרוויש (2001)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

בגדר האיזון שעורך בית המשפט במסגרת עתירת בעל דין המבקש גילוי ראיה, גובר האינטרס של עשיית צדק על האינטרס הציבורי שבאי הגילוי (סעיף 45 לפקודת הראיות), אז תוכל התביעה להחליט אם לחזור בה מן האישום כדי שלא לגלות את הראיה אם לאו. לעניין זה, הכרעתו של בית המשפט אם הראיה החסויה חיונית להגנת הנאשם תיעשה בהתאם לשאלה אם מצוי בה פוטנציאל ראייתי אובייקטיבי שעשוי להקים ספק סביר בדבר אשמתו.

116. דנ"פ 4390/91 מדינת ישראל נ' חג' יחיא (1993)**נושא: אמרת עד מחוץ לכתלי בית המשפט.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

אמרת עד מחוץ לכתלי בית המשפט תתקבל כראיה לאמיתות תוכנה בהליך הפלילי בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק - מתן האמרה הוכח במשפט; נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו; והעדויות שונה מן האמרה בפרט מהותי או שהעד מכחישה או טוען כי אינו זוכר את תוכנה (סעיף 10א לפקודת הראיות). לעניין זה, "עד במשפט" הוא מי שהתייצב על דוכן העדים לאחר שהוזמן כדן והוזהר כדרישת החוק, ותנאי זה מתקיים גם אם הוא סירב לומר ולו מילה אחת מעל הדוכן.

117. ד"נ 23/85 מדינת ישראל נ' טובול (1988)**נושא: אמרת עד מחוץ לבית המשפט.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

אמרת עד מחוץ לכתלי בית המשפט תהא קבילה כראיה לאמיתות תוכנה בהליך הפלילי, בהתקיים התנאים הקבועים לכך בחוק (סעיף 10א לפקודת הראיות). תנאי אחד הוא כי האמרה תהא בכתב. לעניין זה, מועד רישומה אינו חייב להיעשות בו זמנית עם מועד מסירתה, אך ריחוק בין המועדים עלול לגרוע ממשקלה הראייתי; ובנוסף, אין הכרח כי הרישום יתבצע במהלך חקירה לפי דין, או על-ידי העד עצמו או אפילו בידיעתו. תנאי אחר הוא כי האמרה תימסר מחוץ למסגרת ההליך הפלילי הנדון, ובכלל זה גם אמרה שנמסרה במסגרת הליך פלילי אחר.

118. ע"פ 6147/92 מדינת ישראל נ' כהן (1993)**נושא: תוספת ראייתית.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

ראיית חיזוק אינה חייבת להתייחס לשאלה השנויה במחלוקת דווקא, או לאישום בעבירה עצמה, אלא די בראיה המגבירה את אמינות העד על-ידי אישור פרט רלוונטי בעדותו.

119. רע"פ 4574/99 מדינת ישראל נ' לגזיאל (2000)**נושא: הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית.****תמצית פסק הדין (ש' לוי):**

החסיון מפני הפללה עצמית אינו חל על מסמכים שנערכו על-ידי גורם מסוים מכוח חובה שבדין, שכן הם הופקו מלכתחילה מכוח אותה חובה למען אותו גורם, באופן המקנה לו מעין זכות בהם. לפיכך, ככל שרשויות החקירה והתביעה איבדו חומר חקירה שהן עצמן אספו וערכו מכוח חובתן החוקית, והעתק ממנו מצוי בידי הנאשם, עליו להעבירו לידיהן.

120. ע"פ 5614/92 מדינת ישראל נ' מסיקה (1995)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (אור):**

הודאתו של נאשם חולה נפש, שהוכח כי ניתנה מתוך רצון חופשי ובהיעדר לחץ חיצוני, אינה נפסלת כראיה רק בשל היותו כזה, אולם יש בכך כדי להשליך על משקלה הראייתית. הודאת נאשם חולה נפש תיבחן במבחן משולש: ההתרשמות מהעד; מבחנה הפנימי של העדות; ומבחנה של העדות על-פי סימנים חיצוניים.

121. רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (2012)**נושא: חסיון, חסיון עיתונאי.****תמצית פסק הדין (רובינשטיין):**

חסיון עיתונאי לא יחול כלפי כל מידע המצוי ברשות עיתונאי, אולם הוא יחול כלפי מידע שיש בו כדי להוביל לחשיפת המקור. לעניין זה, נטל ההוכחה יהא מוטל על הטוען לחסיון; החסיון יתפרש גם על שלבי החקירה המשטרתית; והוא יחול ככל שהמידע לפי טיבו נמסר לעיתונאי מתוך אמון כי יישמר בסוד. הסרת החסיון תיבחן בשלושה: האם המידע רלוונטי; האם המידע מהותי; והאם ניתן להשיגו בדרך אחרת.

122. ע"פ 1302/92 מדינת ישראל נ' נחמיאס (1995)**נושא: ראיות שהושגו בדרך פסולה.****תמצית פסק הדין (בד):**

לאור הזכות לפרטיות, היתר שנתן בית המשפט לביצוע האזנות סתר בביתו או במקום עבודתו של אדם, אינו כולל היתר להאזין לשיחות הנערכות בין אנשים אחרים מלבד אותו אדם, אלא אם צוין כך בהיתר במפורש.

123. ר"ע 423/83 מדינת ישראל נ' עזבון סילוורמן (1983)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

דו"ח ועדת חקירה יתקבל כראיה על אף הכלל הפוסל עדות שמיעה. לעניין זה, הדו"ח מהווה ראיה לכאורה לאמיתות תוכנו בהתקיים שלושה תנאים: כי הדברים נמסרו מפי מי שהוסמך לחקור את העניין מטעם בעל הדין; כי החקירה בוצעה בהתאם להסמכה; וכי הדברים נמסרו לבעל הדין או לגורם רשמי אחר. זאת ועוד, דו"ח כאמור מהווה "הודאה שילוחית", קרי, הודאה מטעמו של אדם, שאמנם ניתנה על-ידי אחר, אולם עדיין מיוחסת לאותו אדם. כך, למשל, הודאה שניתנה על-ידי עובד תיחשב לשילוחית מטעמו של המעביד אם: העובד הורשה למסור אותה מטעם המעביד; ופעל מטעם המעביד ולמען המעביד בעניין שבו עוסקת ההודאה. זאת ועוד, דו"ח כאמור מהווה גם "תעודה ציבורית", שקבילותה מותנית בארבעה תנאים, המצטברים להגדרה הקבועה בחוק: (א) הרישום נעשה מכוח חובה מפורשת בדין; (ב) בהתייחס לעניין ציבורי; (ג) מתוך תכלית כי יישמר לעתיד; (ד) והוא עומד לעיון הציבור (על-פי התנאים שנקבעו בע"פ 135/50, היועץ המשפטי נ' פרידמן).

124. ע"פ 4009/90 מדינת ישראל נ' פלוני (1993)**נושא: תוספת ראיתית, סיוע.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

עדות הטעונה סיוע ראיתי יכול שתשמש סיוע לעדות אחרת בעצמה. לעניין זה, כאשר מדובר בשתי עדויות של קטינים, שנגבו בפני חוקר ילדים, הן תוכלנה לסייע האחת לשנייה, אולם הדבר ייעשה אך במקרים חריגים, לאחר שבית המשפט קבע כי ערכן ההוכחתי של העדויות גבוה והסיר את החשש שמא המתלוננים שיתפו ביניהם פעולה במטרה לרקום עלילת שווא נגד הנאשם.

125. ע"פ 5339/98 מדינת ישראל נ' פלוני (1999)**נושא: העדים.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

עדותו של עד לוקה בנפשו תהא קבילה, ובית המשפט יתחשב בכך בקובעו את משקלה, זאת למעט כאשר הליקוי הנפשי שולל מעד באופן מוחלט את כושר ההעדה. המבחן לקביעת המשקל יהא תלת שלבי: ראשית, מבחן ההתרשמות הבלתי אמצעית של בית המשפט מהעד ומאופי עדותו; שנית, מבחן פנימי של סימני אמת העולים מהעדות עצמה; ושלישית, מבחן התר אחר סימני אמת חיצוניים, בהתאם למבחני השכל הישר. כך, למשל, עדותה של מתלוננת הסובלת מפיגור שכלי לא תישלל על הסף רק בשל כך.

126. ע"פ 6359/99 מדינת ישראל נ' קורמן (2000)**נושא: ראיות נסיבתיות.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

ניתן להרשיע אדם על סמך ראיות נסיבתיות בהתבסס על מודל הסתברותי - אז מודד בית המשפט את שכיחות הראיות וקובע את שיעור אי וודאותן; ובאין אפשרות להשתמש במודל זה, גם בהתבסס על מודל אינדוקטיבי - אז בוחן בית המשפט את ההסברים האפשריים לקיומן של הראיות, על בסיס ניסיון חיים ושכל ישר, תוך שהוא שולל את כל ההסברים המתיישבים עם חפות הנאשם. כך, ככל שהמסכת הראייתית מעלה מסקנה הגיונית יחידה בדבר אשמת הנאשם, שלא ניתן לסתור באמצעות מסקנות חלופיות אחרות, ואותה מסקנה היא מעבר לספק סביר - הרי שניתן להרשיעו בדין.

127. ע"פ 4998/95 מדינת ישראל נ' קרדוזו (1997)**נושא: תוספת ראייתית, עד מדינה.****תמצית פסק הדין (חשין):**

הרשעה על סמך עדות יחידה של עד מדינה טעונה סיוע (סעיף 54א לפקודת הראיות), שכן לעדות עד מדינה נלווה החשש כי טובת ההנאה המובטחת או הניתנת לו תטה אותו לומר דברי שקר. לעניין זה, טובת הנאה הוא דבר הניתן לעד מעבר לזכויותיו, דוגמת הימנעות מהגשת כתב אישום, המרת אישום חמור בקל או עיכוב הליכים.

128. ע"פ 1301/92 מדינת ישראל נ' שורץ (1997)**נושא: הודאת חוץ של נאשם, עזרי חקירה כראיה, מעשים דומים ושיטת ביצוע, תוספת ראייתית.****תמצית פסק הדין (קדמי):**

משקלה של הודאת חוץ של נאשם נבחן בשניים: מבחן פנימי, במסגרתו נבחנת ההודאה עצמה, על סימני האמת שבה; ומבחן חיצוני, של "דבר מה נוסף". לעניין "דבר מה נוסף", אין מדובר בראיה המסבכת את הנאשם בביצוע העבירה בה הודה, אלא בראיה מאמתת, החיצונית להודאה עצמה ומשמשת כאמת מידה לבחינת אמיתותה. כך, למשל, כאשר מתקיים "מבחן ההזדמנות" - האם היתה לנאשם הזדמנות מיוחדת לעשות את המעשה בו הודה? קרי, האם נכח במקום ובזמן ביצועו בלא הסבר מספק? זאת ועוד, משקלו הראייתי של סיוע עומד ביחס ישר למהימנות העדות הטעונה סיוע, וכך - ככל שהעדות נחשבת מהימנה לחלוטין, ניתן יהא להסתפק בסיוע שמשקלו קל. בנוסף, אחד מן הכללים לעריכת מסדר זיהוי הוא הימצאותו של סניגור, וככל שהמסדר נערך בלא מאמץ מיוחד לקיים את הכלל, יכול שהעדר הסניגור יכרסם כרסום של ממש במשקלו הראייתי של המסדר, גם כאשר עדות עורכי המסדר היא ללא דופי. זאת ועוד, בית המשפט עשוי להתיר לתביעה להוכיח אשמו של נאשם בהתבסס על שיטת ביצוע דומה של מעשים בעבר, בהתקיים שניים: מדובר בשיטה בעל מאפיינים מיוחדים, שאינם משקפים תבנית התנהגות אנושית מצויה; מדובר בשיטה החוזרת על עצמה, ככזו, להבדיל מחזרה מזדמנת של מאפיין אחד או יותר ממאפייניה.

129. ע"פ 330/84 מדינת ישראל נ' שעשוע (1985)**נושא: העדים.****תמצית פסק הדין (דעת רוב):**

על אף הלכת קינזי, האוסרת העדתו של שותף נגד שותפו שהואשם בנפרד, כל עוד משפטו שלו עודנו עומד ותלוי, אין לקבוע מסמרות לעניין איסור זה כאשר הכוונה היא להעידו כעד מטעם ההגנה. *הלכת קינזי בוטלה.

130. ע"א 662/77 מוסקונה נ' מאור (1978)**נושא: חסיון, חסיון עורך דין.****תמצית פסק הדין (בכור):**

עורך דין אינו חייב למסור כראיה דברים ומסמכים שהוחלפו בינו לבין לקוח או אדם מטעם הלקוח, הקשורים באופן ענייני לשירות המקצועי - לרבות עריכת חקירות, איסוף חומר, בדיקתו ומתן חוות דעת עליו; ולרבות מסמכים שהוכנו לקראת היוועצות עם עורך דין בקשר להליכים משפטיים קיימים או צפויים, אף אם טרם הוחלפו בין הצדדים, לדוגמה, חומר שהוכן על-ידי גורם שלישי (למשל, חוקר פרטי) לבקשת הלקוח או לבקשת עורך הדין. עם זאת, בתביעת לשון רע שהוגשה נגד אותו גורם שלישי כאמור בהתבסס על תוכן החומר שהכין, ניתן יהא לחייב את אותו גורם לחשוף את מקורות המידע.

131. ע"פ 115/82 מועדי נ' מדינת ישראל (1984)

נושא: הודאת חוץ של נאשם, משפט זוטא, ראיות נסיבתיות.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

הליך של משפט זוטא נועד לדון בהתנגדותו של נאשם לקבילותה של הודאת חוץ שמסר, תוך הכרעה אם היתה "חופשית ומרצון" אם לאו. לעניין זה, כאשר הודאה נמסרה בעקבות נקיטת אמצעים פסולים - ככל שהם קיצוניים יטה בית המשפט לפסול אותה; וככל שאינם קיצוניים - יבחן בית המשפט אם אמנם ניתנה מתוך רצון חופשי. בתוך כך, וככל שהדבר נחוץ, לבית המשפט סמכות לעיין בהודאה. זאת ועוד, נוכחותו של אדם במקום ביצוע העבירה מהווה ראיה נסיבתית בעלת משקל.

132. ע"פ 442/85 מזרחי נ' מדינת ישראל (1986)

נושא: תוספת ראיתית.

תמצית פסק הדין (בד):

הרשעה על סמך עדותו של שותף לעבירה שהוא עד מדינה טעונה סיוע, שכן היא ניתנת בתמורה לטובות הנאה. עם זאת, ככל שאמרתו של השותף נמסרה בטרם הפך לעד מדינה - די בחיזוק.

133. רע"פ 3904/96 מזרחי נ' מדינת ישראל (1997)

נושא: העדים, עדות קטין שטרם מלאו לו 14.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

ילד שמסר הודעה לחוקר ילדים ולאחר מכן העיד בבית המשפט - הן הודעתו והן עדותו תהיינה קבילות. לעניין זה, ניתן להפסיק עדות ילד אם חוקר הילדים סבור כי המשכה יסב לו נזק נפשי, ולא יהא בכך כדי לגרוע מקבילות עדותו החלקית. במקרים מסוימים יכול שלב הפסקת העדות ללמד על קושי שבו שרוי הילד, באופן המהווה סיוע לעדות חוקר הילדים. בדרישת הסיוע בעבירות מין יש להבחין, בדרך-כלל, בין הסיוע לכך שבוצעה עבירת מין כנטען על-ידי הקורבן לבין הצורך לקשור את הנאשם המסוים או לסבכו בביצועה. עם זאת, במקרים מסוימים ניתן להסתפק בסיוע, שלא היה בו כדי לתמוך בנפרד בזיהויו של הנאשם. למשל, כאשר הנאשם מוכר היטב לקורבן והאפשרות כי המעשה המיוחס לו נעשה בידי אדם אחר היא רחוקה, וזוהות הנאשם היא למעשה חלק אינטגרלי מהסיפור כולו, אין להציב דרישה לסיוע המסבך את הנאשם, בנפרד מהסיוע לגרסה כולה.

134. ע"פ 611/80 מטוסיאן נ' מדינת ישראל (1981)

נושא: העדים.

תמצית פסק הדין (שמגר):

בית המשפט בוחן דברי עדות לא רק כחטיבה אחת, שיש לקבלה או לדחותה בשלמות, שכן בדברי עדים רבים יש רק חלקים המתקבלים כאמינים בעוד אחרים יכול שיידחו במפורש כבלתי אמינים - והכל לפי ההיגיון, ניסיון החיים וטביעת העין השיפוטית. לעניין זה, ככל שמדובר בעדות יחידה, יהא על בית המשפט להבהיר מדוע הוא נותן אמון רק בחלקים ממנה, באופן המאפשר לבסס עליהם הרשעה.

135. רע"פ 4142/04 סמל (מיל') מילשטיין נ' התובע הצבאי הראשי (2006)

נושא: מהימנות ומשקל ראיות, שתיקת בעל דין, הודאת חוץ של נאשם, תוספת ראייתית.

תמצית פסק הדין (ארבל):

שתיקתו של נאשם יכול שתשמש כחיזוק או כסיוע לראיות התביעה (סעיף 162 לחסד"פ), אולם ככלל, לאור חזקת החפות, ראוי להימנע מלייחס לה משמעות ראייתית. במקרים חריגים, ניתן לקבוע כי שתיקת הנאשם היא "דבר מה נוסף", התומך בהודאה מפלילה שמסר בחקירתו - וזאת, ככל שבית המשפט שוכנע כי הודאתו אמיתית, מפורטת, כוללת ומשכנעת (מבחן פנימי); כי ההודאה לא ניתנה מתוך לחץ שהוביל אותו להודות בעבירה שלא ביצע (מבחן חיצוני); וכי שתיקת הנאשם אינה תמימה, אלא נגזרת מכך שאין לו תשובה להאשמות נגדו.

136. ע"פ 5249/98 מירילאשוילי נ' מדינת ישראל (1999)

נושא: אמרת חוץ של עד, קבילות ראיות.

תמצית פסק הדין (מצא):

אמרת נאשם אחד עשויה לשמש ראיה נגד נאשם אחר באותו כתב-אישום, מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, אם הנאשם שמסר את האמרה מעיד במשפטם המשותף. תנאי לקבלת אמרת הנאשם כראיה נגד הנאשם האחר הוא עמידתה בתנאי סעיף 10א לפקודת הראיות (כאמרת חוץ של עד), דהיינו - כי נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקור אותו. זאת ועוד, ראיה בלתי קבילה במשפט פלילי, שנתקבלה בטעות או בהיסח דעת, לא תשמש הוכחה לאשמה ואין לבסס עליה פסק דין, אולם אין בקבלתה כדי להביא בהכרח לפסילתו (סעיף 56 לפקודת הראיות). פסק דין ייפסל אם ערכאת הערעור סבורה כי הנאשם לא היה מורשע אלמלא אותה ראיה (מבחן סובייקטיבי), אז תחזיר את התיק לערכאת הדיון; או כי אין ראיות מספקות אחרות זולתה לתמוך בהרשעה (מבחן אובייקטיבי), אז תזכה את הנאשם זיכוי סופי.

137. ע"א 350/74 חברת מ.ל.ט נ' ממן (1987)

נושא: פסק דין פלילי כראייה במשפט אזרחי.

תמצית פסק הדין (זוסמן):

אחד התנאים להגשת פסק דין פלילי כראייה במשפט אזרחי הוא שלפחות אחד מבעלי הדין במשפט האזרחי הוא: (א) המורשע או חליפו; (ב) מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע (אחריות שילוחית); (ג) מי שחב בחובו הפסוק (למשל, חברת ביטוח). בעל דין בהליך האזרחי, בין שהוא התובע ובין שהוא הנתבע, רשאי להגיש את פסק הדין הפלילי כראיה, בין אם בשלב קדם המשפט ובין אם במסגרת התנגדות לשאלות המוצגות לעד. זאת ועוד, כדי לסתור פסק דין פלילי שהובא כראייה בהליך אזרחי, יש לקבל את רשות בית המשפט שתינתן מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין, אלא אם מדובר במי שאחריותו קמה מכוח אחריות המורשע או במי שהוא 'זר' להליך הפלילי (שני האחרונים רשאים להביא ראיות לסתור את פסק הדין הפלילי, ללא צורך בקבלת רשות מבית המשפט).

138. ע"א 551/89 מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' סדובנוק (1992)**נושא: עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

לעתים תהיינה לסירובו של אדם להיבדק בפוליגרף השלכות על הערכת מהימנותו, אך אין מקום להפריז, אף בהליך אזרחי, בחשיבות הסירוב, ואין לנתקו מיתר הנסיבות, כשממילא אין תוצאת הבדיקה מוכרת כאמצעי בטוח ואמין לגילוי האמת.

139. ע"פ 1888/02 מקדאד נ' מדינת ישראל (2002)**נושא: ראיות נסיבתיות, תוספת ראייתית, הערעור.****תמצית פסק הדין (גרונים):**

ייחודן של ראיות נסיבתיות נעוץ בכך שהן לא מוכיחות במישרין את העובדות הטעונות הוכחה אלא מהוות בסיס למסקנה בדבר התקיימות אותן עובדות. כוחן לשמש בסיס לקביעת ממצא לחובת הנאשם יהא הפועל היוצא של מידת ודאותן, ולפיכך, אין לקבוע ממצא סופי, שעליו מבוססת הרשעה, אלא אם הוא מתחייב הגיונית מן הנסיבות שהוכחו. על בית המשפט לשאול אם הנסיבות הללו פותחות פתח למסקנה שונה מזו לה טוענת התביעה, קרי, מסקנה בלתי מפלילה - בין אם הנאשם מעלה זאת ובין אם מיוזמת בית המשפט. לעניין זה, ככל שהכרעתה של ערכאת הדיון מבוססת ברובה על הסקת מסקנות לוגיות מן הראיות הנסיבתיות, גדר התערבותה של ערכאת הערעור רחב יחסית, וזאת להבדיל מהכרעה המבוססת על ראיות ישירות, שעניינן התרשמות ערכאת הדיון מן העדים. זאת ועוד, סירוב נאשם לשתף פעולה עם הליכי חקירה שיכולים לתרום להוכחת חפותו הוא גילוי התנהגות מפלילה, ובהיעדר הסבר תמים לכך, יש בו כדי לחזק את הראיות נגד הנאשם ולהיות בעל כוח ראייתי עצמאי לחובתו.

140. רע"פ 7755/01 מרציאנו נ' מדינת ישראל (2002)**נושא: מהימנות ומשקל עדויות.****תמצית פסק הדין (מצא):**

ככל שערכאת הדיון קיבלה ראיה פסולה, בטעות או בהיסח דעת, היא לא תוכל להוכיח באמצעותה אשמה, ודאי שלא לבסס עליה פסק דין מרשיע. ככל שערכאת הערעור סבורה כי אלמלא קבלת הראיה לא היה יוצא תחת ידיה של ערכאת הדיון פסק דין מרשיע, היא תבטל את ההרשעה; ולחלופין, ככל שערכאת הערעור סבורה כי גם אלמלא קבלת הראיה קיים בסיס ראייתי מספק לצורך הרשעה, היא תחזיר את פסק הדין אל ערכאת הדיון למתן הכרעה מחדש, בהתעלם מן הראיה הפסולה.

141. ע"פ 190/82 מרקוס נ' מדינת ישראל (1983)**נושא: העדים, מהימנות ומשקל עדויות, תוספת ראייתית, הערעור.****תמצית פסק הדין (אלון):**

ערכאת הערעור תתערב בפסיקתה של ערכאת הדיון אך במקרים חריגים, למשל, אם היא סבורה כי נפלה שגגה בהערכת העדויות שהוצגו בפניה, או אם אי מהימנותו של עד בולטת לעין, ודאי כאשר מדובר בעדות יחידה. לעניין זה, יש בדעת מיעוט שניתנה בערכאת הדיון כדי לתמוך בהתערבות. זאת ועוד, אין לרענן זכרונם של עדים במהלך חקירה, טרם מסירת הודעותיהם, באמצעות הפגשתם האחד עם השני, לא כן שכן יצירת עימות ביניהם, משום החשש כי תהא להם הזדמנות "להתיישר" עם האחרים. זאת ועוד, הרשעה בעבירה של מתן עדות שקר, בהתבסס על עדות יחידה, טעונה סיוע ראייתי.

142. ע"א 285/86 נגד נ' וילנסקי (1989)**נושא:** חובת ההוכחה במשפט האזרחי.**תמצית פסק הדין (גולדברג):**

ככל שרשלנותו של נתבע הובילה לנוזק ראייתי של התובע, קרי, פגעה ביכולתו להשתמש בראיות בעלות פוטנציאל לביסוס טענה עובדתית שעליה מבוססת התביעה - לבית המשפט סמכות להעביר את נטל השכנוע לעניין אותה טענה אל הנתבע.

143. ע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל (2002)**נושא:** תוספת ראייתית, הנמקה, מהימנות ומשקל עדויות, הערעור.**תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):**

קביעת מהימנות עדים היא מלאכה השמורה לבית המשפט, בהתחשב בהתנהגות העדים, נסיבות המקרה הנדון ואותות האמת המתגלים משך המשפט (סעיף 53 לפקודת הראיות), ולצורך כך, הוא מתרשם לא רק מן העדים עצמם, במישרין, אלא גם ממכלול הנתונים הנפרסים לפניו. ערכאת הערעור לא התערב בממצאי מהימנות עדים שנקבעו על-ידי ערכאת הדיון, אשר שמעה את העדויות והתרשמה מהן כאמור, אלא במקרים יוצאי דופן, כאשר המסקנות שאליהן הגיעה אינן מתקבלות על הדעת. לעניין זה, לא מספיק להצביע על שורה של תמיהות העולות מן הפסיקה, אלא יש להראות כי ערכאת הדיון התרשמה מן העובדות באופן בלתי אפשרי. זאת ועוד, בעבר, לא ניתן היה להרשיע נאשם בביצוע עבירות מין על סמך עדות יחידה של הקורבן בלא סיוע ראייתי, אולם כיום ניתן לעשות כן בלא סיוע, כל עוד עומד בית המשפט בחובת ההנמקה, להבהיר מדוע הסתפק בעדות יחידה לצרכי ההרשעה. לעניין זה, ראיות שנחשבו בעבר כסיוע מספק לצרכי הרשעתו של נאשם תיחשבנה כיום להנמקה מספקת לצרכי ההרשעה. למשל, ראיה בנוגע למצבו הפיזי והנפשי של קורבן אונס, כגון תלונה מיידית, נרעשת, פרועה, המלווה בפרצי בכי - יכול שתשמש הנמקה.

144. ע"פ 1275/95 ניסים נ' מדינת ישראל (1997)**נושא:** עדות שמיעה.**תמצית פסק הדין (ביניש):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרת קורבן אלימות, וזאת בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10 לפקודת הראיות). אחד מן התנאים הוא קיומה של אחת מכמה חלופות, ובהן גם מקרה שבו האמרה נוגעת למעשה אלימות לפי סדר אירועים, עד שהיא מהווה חוליה בהתרחשות הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה. כך, למשל, שיחה במהלכה מסר גבר פרטים לגבי מפגש עתידי עם אדם שבסופו של דבר רצח אותו היא ראיה קבילה, שכן המפגש היה חלק מן האירוע הפלילי.

145. ע"פ 491/87 ו-512/87 נקש נ' מדינת ישראל (1989)**נושא:** חסיון.**תמצית פסק הדין (בד):**

חסיון לטובת הציבור יש להטיל בכנות ובסבירות, רק כאשר יש בו כדי להגן על אינטרס ציבורי העומד בפני סיכון רציני ומוחשי. כך, למשל, ניתן להטיל חסיון כאמור על מידע מודיעיני שקדם למבצע לכידת עברייני וכן על שמות השוטרים שהשתתפו במבצע זה. בכל מקרה, ככל שהחומר החסוי חיוני להגנת הנאשם, שום אינטרס לא יגבר על הצורך שבגילוי, לא אינטרס בטחוני, ולא כל שכן ציבורי.

146. ע"פ 648/87 סבן נ' מדינת ישראל (1988)

נושא: אמרת עד מחוץ לכתלי בית המשפט.

תמצית פסק הדין (בד):

אמרת אדם מחוץ לכתלי בית המשפט, שלא העיד במהלך המשפט עצמו, תתקבל כראיה לאמיתות תוכנה בהליך הפלילי, כאשר אומר האמרה נמנע מלמסור עדותו במהלך המשפט עצמו משום "אמצעי פסולי" שהופעל עליו (לדוגמה, איומים מצד שלישי). לעניין זה, על בית המשפט להשתכנע ברמת סבירות גבוהה כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את אומר האמרה מלתת את העדות במשפט.

147. ע"א 1845/90 סיני נ' מגדל חברה לביטוח (1993)

נושא: חובת ההוכחה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (שמגר):

כאשר בעל דין במשפט אזרחי מאשים את בעל הדין שכנגד בהאשמות חמורות, דוגמת מעורבות בפלילים, הוא אמנם לא נדרש לחובת הוכחה מוגברת, ודי לו בהטיית מאזן ההסתברויות לטובתו, אולם עליו לספק כמות ראיות מספקות ומשכנעות, לפי נסיבות המקרה וחומרת טענותיו.

148. ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מדינת ישראל (1992)

נושא: חסיון, עתירה לגילוי ראיה.

תמצית פסק הדין (חשין):

בית המשפט ידון בבקשה לגילוי ראיה במועד שימצא לנכון, לא בהכרח מיד לאחר הגשתה. בכל מקרה, הדין בבקשה אינו יכול להתקיים מבלי שאותה ראיה הועלתה על הכתב, ולו בעיקרה, שכן אחרת אין לבית המשפט אפשרות לשקול כהלכה אם לאפשר את גילוייה אם לאו. לעניין זה, ככל שהוגש ערעור על החלטה בבקשה כאמור, אין מניעה כי ערכאת הערעור תשתמש בחומר שלא היה מצוי בפניה של ערכאת הדיון. בדיון בבקשה לגילוי ראיה, ככלל, חלה על בית המשפט חובה לעיין בראיה טרם החלטה בדבר גילוייה.

149. ע"פ 414/71 סלטון נ' מדינת ישראל (1973)

נושא: חקירת עדים בבית המשפט.

תמצית פסק הדין (ויתקון):

בנסיבות מתאימות, לבית המשפט סמכות לנהל את מהלכה של חקירה נגדית, לרבות הגבלתה או הפסקתה.

150. ע"פ 5114/97 סלימאני נ' מדינת ישראל (2001)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (זמיר):

יש לגלות כל ראיה חסויה לנאשם במשפט פלילי, אם מצא בית המשפט כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עולה על העניין שיש שלא לגלותה. כאשר מדובר בחסיון מטעמים של בטחון המדינה, ייטה בית המשפט שלא להתיר.

151. ע"א 172/89 סלע חברה לביטוח נ' סולל בונה (1993)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

על מסמך או אמרה שהוחלפו במהלך משא ומתן לקראת פשרה יחול חסיון בתנאים הבאים: (1) היו בין הצדדים מגעים אמיתיים לקראת פשרה; (2) המסמך או האמרה היו חלק מהמגעים הללו; (3) בנסיבות העניין לא קם חריג לחסיון המסמך. זאת, כדי לעודד צדדים להגיע לפשרה, תוך ויתור הדדי. כשהמשא ומתן בין הצדדים נכשל, לא ישמשו חילופי הדברים ביניהם כהודאת בעל דין, אולם כשהמשא ומתן הצליח, הם עשויים להתקבל כראיה. הכיתוב "מבלי לפגוע בזכויות" יכול להעיד על כך שמדובר במסמך שהוחלף במהלך משא ומתן לקראת פשרה ועל כן יזכה בחסיון, אולם לא בהכרח.

152. ע"פ 6613/99 סמירק נ' מדינת ישראל (2002)**נושא: חסיון מפני הפללה עצמית, הודאת נאשם.****תמצית פסק הדין (ביניש):**

קבילות הודאת נאשם תיקבע בהתאם לשאלה אם היתה "חופשית ומרצון", קרי, ניתנה שלא משום לחץ נפשי או אי נוחות פיזית; ואילו משקל הודאתו ייקבע בהתאם למבחן פנימי, של סימני אמת הנלמדים ממנה, וכן מבחן חיצוני, של סממנים חיצוניים המאששים את מהימנותה. לעניין זה, לא כל פגיעה בזכויותיו של נאשם - למשל, זכות השתיקה וזכות ההיוועצות בעורך דין - תוביל לפסילת הודאתו. כך, למשל, הודאה שניתנה במהלך חקירת שב"כ שנועדה לסכל פעילות עוינת (להבדיל מאיסוף ראיות לצורך משפט), תוך הפרת הזכויות כאמור - לא בהכרח תיפסל, ודאי כאשר היא עומדת במבחני הקבילות והמשקל הראייתי, שכן זכויות הנחקר במקרה זה נסוגות מפני האינטרס הביטחוני.

153. רע"א 1917/92 סקולר נ' ג'רבי (1993)**נושא: חסיון, חסיון בנקאי.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

המערכת הבנקאית מושתתת על יחסי אמון וחובת סודיות בינה לבין לקוחותיה, ומשכך, יש להכיר בחסיון בנקאי. אלא שחסיון זה אינו מוחלט ונתון לאיזון שיעשה בית המשפט בין אינטרסים שונים - המידה בה מצדיקה התשתית הראייתית את גילוי המידע, חשיבותו להכרעה השיפוטית, היעדר ראיות חלופיות, היקף הגילוי וכיוצא באלה.

154. ע"פ 7293/97 עאמר ז'אפר נ' מדינת ישראל (1998)**נושא: עדות שמיעה, "רס גסטה".****תמצית פסק הדין (דורנר):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא "רס גסטה" - מכלול אמרות שאין חשש לאמיתות תוכנן, בין משום שנאמרו בספונטניות ובין משום שנאמרו תוך שנלוו למעשה והסבירו אותו, וזאת, כאשר אין אפשרות להביא לעדות את מי שנתן אותן. כך, למשל, רישום שערך מתנדב המשמר האזרחי, של שיחת טלפון, שבמהלכה הוכתב לו מספר רכב של עבריינים שביצעו שוד מזוין, ייחשב כראיה על אף שמוסר המספר לא העיד בפני בית המשפט, מאחר שלא היה ניתן להביאו לעדות בבית המשפט מטעמים אובייקטיביים (מודיע אנונימי).

155. ע"פ 500/77 עומרי נ' מדינת ישראל (1979)

נושא: כשרות וחובה למסור עדות.

תמצית פסק הדין (שמגר):

הורה וילד כשרים להעיד האחד נגד השני במשפט פלילי במצבים מסוימים, בין היתר, כאשר מדובר בעבירה של חבלת גוף או אלימות או איום לבצע עבירה כגון זו. לעניין זה, אין הכרח כי העבירה תהא מופנית כלפי בן המשפחה ויכול שתופנה כלפי כל אדם.

156. ע"פ 556/80 עלי נ' מדינת ישראל (1983)

נושא: הודאת חוץ של נאשם, תוספת ראייתית.

תמצית פסק הדין (דעת רוב):

על בית המשפט לנהוג במשנה זהירות בטרם הוא מרשיע נאשם על סמך הודאתו בלבד. כך, למשל, אין לקבל את שתירתו כ"דבר מה נוסף", באופן המבסס הרשעתו בצירוף עם הודאה שמסר מחוץ לכתלי בית המשפט; ובנוסף, אין לראות בהודאות שונות שמסר מחוץ לכתלי בית המשפט כ"דבר מה נוסף", האחת כלפי השניה, גם במקרה בו גרסאותיהן שונות. עם זאת, הודאתו של נאשם במהלך דיון, המאששת עובדות שמסר בהודאתו שמחוץ לכתלי בית המשפט, יכול שתהא "דבר מה נוסף" הדרוש לביסוס ההרשעה; ובדומה, גם זהות בין גרסתו לבין גרסת שותפו לעבירה בהודאתו שלו יכול שתהא "דבר מה נוסף".

157. ע"א 789/89 עמר נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית (1992)

נושא: חובת ההוכחה במשפט האזרחי.

תמצית פסק הדין (נתניהו):

מחדל ברישום רפואי, הגורע מבעל דין לגלות עובדות הדרושות לבירור עולת הרשלנות, מטיל על בית החולים את חובת הראיה, קרי, החובה להוכיח את העובדות שיכלו להתבהר לו בוצע הרישום כתקנו, באופן הפוטר אותו מאחריות.

158. ע"פ 492/02 עסל נ' מדינת ישראל (2002)

נושא: עזרי חקירה כראיה, מסדר זיהוי.

תמצית פסק הדין (לוי):

גם אם מסדר זיהוי נערך כהלכה וגם אם בית המשפט שוכנע בדבר אמינות המזהה, מן הראוי כי יינקטו מבחני עזר נוספים כדי להבטיח את ההכרעה, שעניינם בחינת הנסיבות אשר אפפו את הטבעת דמות העבריין בזכרון העד: משך זמן הצפייה, מרחק הצפייה, נתונים אובייקטיביים שהיה בהם כדי להפריע לזיהוי, מידת התאורה, הזמן שחלף מאז ביצוע העבירה ועד למסדר, מידת בטחון העד בזיהוי וכד'.

159. בש"פ 4857/05 פחימה נ' מדינת ישראל (2005)**נושא: חסיון.****תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):**

כאשר ראייה שהוטל עליה חסיון מטעמי בטחון המדינה היא חיונית להגנתו של נאשם - יש להורות על גילוייה גם אם היא בכך כדי להוביל את התביעה לבטל את ההליך הפלילי כדי להימנע מחשיפת הראייה. זאת, שכן לשיקולי בטחון אין עליונות על פני שיקולי צדק בניהול ההליך הפלילי.

160. ע"פ 171/81 פיטוסי נ' מדינת ישראל (1981)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (י' כהן):**

אחד החריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה הוא אמרתו של עד בזמן ביצוע העבירה, בהתקיים התנאים המנויים לכך בסעיף 9 לפקודת הראיות. קבילותה של אמרה זו מותנית בשלושה: (א) כי היא נאמרה בשעת ביצוע העבירה או סמוך לפנייה או אחריה. לעניין זה, ככל שהאמרה נמסרה כתגובה לחקירת שוטר היא עלולה לאבד מן הספונטניות שלה באופן שאינו מקיים את התנאי; (ב) כי היא נוגעת במישרין לעובדות רלוונטיות; (ג) וכי היא נמסרה על-ידי אדם שהוא עד במשפט.

161. רע"א 7953/99 פילבר נ' המרכז הרפואי שערי צדק (2000)**נושא: חובת ההוכחה במשפט האזרחי.****תמצית פסק הדין (ריבלין):**

יש קושי מיוחד להטיל אחריות בגין נזק ראייתי על חברת ביטוח, החבה אחריות מוחלטת לנזקיו של נפגע תאונת דרכים, רק משום שאותו נפגע מצא את מותו בתאונה, באופן שמנע ממנו למסור עדות במשפט אחר שהתנהל בעניינו. זאת, על אף דוקטרינת הנזק הראייתי, המטילה על נתבע אחריות כלפי תובע, אם מעשיו שבאו בעוולה שללו מן התובע את היכולת או את הסיכוי להוכיח יסודות עילת תביעה שהופנתה כלפי מי שגרם לו נזק ישיר.

162. ע"פ 2939/09 פילצה נ' מדינת ישראל (2009)**נושא: הודאת נאשם, דוקטרינת הפסילה הפסיקתית.****תמצית פסק הדין (נאור):**

מכוח "הלכת יששכרוב", פגיעה משמעותית באוטונומיית הרצון החופשי של נחקר, יכול שתוביל לפסילת הודאתו אף כאשר לא מתעורר חשש בדבר אמיתותה, והכל בהתחשב בנסיבות. לעניין זה, טענה שקרית של חוקרי משטרה כי בידיהם ראייה מפלילה, שהובילה נחקר למסור הודאה, אמנם מעוררת אי נוחות, אך אינה מצדיקה את פסילת קבילותה - הן משום שקודם לכן מוצו דרכי חקירה אחרות, הן משום שהיו בהודאה סימני אמת פנימיים והן משום שנמצא "דבר מה נוסף" לחיזוקה.

163. דנ"פ 3750/94 פלוני נ' מדינת ישראל (1994)**נושא: העדים, מהימנות ומשקל עדויות.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

ניתן להזמין קטין שמלאו לו 14 שנים למסור עדותו בפני בית המשפט, גם אם מסר עדות בפני חוקר ילדים טרם מלאו לו 14 שנים, מבלי לקבל את אישורו של החוקר. לעניין זה, אין בעדות הקטין בפני בית המשפט כדי לפסול את העדות שגבה קודם לכן חוקר הילדים, לרבות דיווחיו של החוקר לגבי התרשמותו ממהימנות הקטין. גם כאשר התביעה מסרבת להזמין את הקטין למסור עדות לאחר שמלאו לו 14 שנים, אין בכך כדי לפסול את העדות שמסר קודם לכן לחוקר, ולבית המשפט שיקול דעת אם להתחשב בסירוב זה באופן הגורע ממשקלה של עדות זו אם לאו - הכל בהתאם לנסיבות המקרה ותוך הקפדה על הגנת הקטין.

164. ע"פ 1741/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999)**נושא: דיני ראיות בראי המשפט החוקתי, הזכות להליך הוגן, העדים.****תמצית פסק הדין (טירקל):**

הוראות חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו מחייבות חשיבה חדשה, המוסיפה משקל לזכות הנאשם להליך הוגן. לעניין זה, החלטת חוקר ילדים שלא להעיד ילד פוגעת בזכות הנאשם למשפט הוגן, שכן השופט אינו יכול להתרשם מן הילד במישרין, בית המשפט אינו יכול לבקר את החלטת החוקר והדרך לחקור את הילד בחקירה נגדית נחסמת. לפיכך, אין פסול לבקש מן החוקר לשקול החלטתו פעם נוספת, ודאי עם חלוף הזמן והשתנות הנסיבות.

165. ע"פ 4721/99 פלוני נ' מדינת ישראל (1999)**נושא: מעשים דומים ושיטת ביצוע, תוספת ראייתית.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

ראיה שעניינה "מעשים דומים" או "עדות שיטה" (למשל, עדות מתלוננת המלמדת על כך), יכול שתשמש כסיוע ראייתי לעדות אחרת.

166. ע"פ 10009/03 פלוני נ' מדינת ישראל (2004)**נושא: העדים, עד חולה נפש או לקוי בשכלו.****תמצית פסק הדין (לוי):**

עדותו של הלוקה בשכלו היא עדות קבילה, אולם מהימנותה ומשקלה צריכים להיבחן בזהירות. הפסיקה קבעה שלושה מבחנים לעניין זה: ראשית, מבחן ההתרשמות הבלתי אמצעית של בית המשפט מן העד ומן האופן שבו הוא מעיד בהתחשב בחוות הדעת הרפואית. שנית, מבחנה הפנימי של העדות, כלומר, בדיקת העדות על-פי הגיונה הפנימי ועל-פי סימנים של שכל ישר המביאים אדם בר-דעת להתייחס לדברי זולתו באמון. שלישית, מבחנה של העדות על-פי סימני אמת חיצוניים. כך, למשל, ליקוי שכלי של המתלוננת שמוביל אותה לרצות את סובביה ("תסמונת ויליאמס") עלול לגרוע ממשקל עדותה, שכן עולה חשש כי היא ניתנה מתוך מטרת ריצוי. בנוסף, העובדה שהמתלוננת הוכנה לעדותה על-ידי מספר גורמים, חלקם כאלה שאינם בקיאים בהלכות משפט, מקימה חשש בדבר השפעה על גרסתה.

167. ע"פ 7895/04 פלוני נ' מדינת ישראל (2006)**נושא:** כשרות וחובה למסור עדות.**תמצית פסק הדין (ארבל):**

הורה וילד כשרים להעיד האחד נגד השני במשפט פלילי במצבים מסוימים, בין היתר, כאשר מדובר בעבירה של חבלת גוף או אלימות או איום לבצע עבירה כגון זו. לעניין זה, פרשנות המונח "אלימות" היא רחבה, לרבות התנהגות שאין בה אלימות פיזית של ממש, דוגמת שלילת כושר התנגדותו של קורבן לשם ביצוע עבירה.

168. ע"פ 827/93 ו 907/93 פלוני נ' מדינת ישראל (1996)**נושא:** מהימנות ומשקל עדויות.**תמצית פסק הדין (דורנר):**

ערכאת הערעור לא תתערב בממצאיה של ערכאת הדיון אלא במקרים חריגים המצדיקים זאת. לעניין זה, די בקיום ספק סביר שמא ראיה פסולה תרמה בפועל להרשעה (מבחן סובייקטיבי) או שנדרשה להרשעה (מבחן אובייקטיבי), כדי שערכאת הערעור תבטל את ההרשעה. עם זאת, בעוד שקיומו של ספק סביר באשר למבחן האובייקטיבי יוביל לזיכוי סופי, הרי שספק סביר באשר למבחן הסובייקטיבי יוביל, אם לא לזיכוי, אזי להחזרת הדיון לערכאת הדיון לצורך הכרעה מחדש.

169. ע"א 69/75 פלוני נ' אלמוני (1976)**נושא:** חובת ההוכחה במישור האזרחי.**תמצית פסק הדין (ברנזון):**

בתביעה אזרחית שבה בעל דין מייחס לבעל דין אחר מעשה פלילי נדרשת רמת הוכחה גבוהה יותר.

170. בג"צ 6650/04 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה (2006)**נושא:** תחולת דיני ראיות, הזכות לפרטיות.**תמצית פסק הדין (ברק):**

לבית הדין הרבני סמכות לקבוע סדרי דין ודיני ראיות שעל פיהם הוא דן, אולם עליו לעשות זאת בהתאם לעקרונות היסוד של המשפט הישראלי - לרבות הזכות החוקתית לפרטיות, הנגזרת הן מהחוק להגנת פרטיות והן מחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. חומר שהושג תוך פגיעה בזכות זו, שאינו מקיים את אחד החריגים הקבועים לכך בחוק, יכול שיהא פסול מלשמש כראיה, גם אם יש לו ערך ראיתי לקביעת האמת, והכל בהתחשב באיזון בין אינטרסים רלוונטיים בנסיבות העניין.

171. על"ע 17/86 פלוני נ' לשכת עורכי הדין (1987)**נושא:** חסיון.**תמצית פסק הדין (ביסקי):**

אדם החושף בפניו של פרקליט את כוונתו לעבור עבירה בעתיד אינו מעוניין ב"שירות מקצועי", ומשכך, לא חל על דבריו החסיון החל על יחסי פרקליט-לקוח מכוח חוק, ואין מניעה כי הפרקליט ידווח על שנודע לו לרשויות.

172. ע"פ 4988/08 פרחי נ' מדינת ישראל (2011)

נושא: דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, קבילות ראיות, ראיות שהוגשו בדרך פסולה.

תמצית פסק הדין (לוי):

חוק החיפוש אינו מוציא מתחולתו את חוק הגנת הפרטיות גם כאשר נערך חיפוש על-ידי הרשויות. הנחת המוצא היא כי הרשויות נוהגות בתום לב ובהגינות, אולם אין בכך כדי להכשיר ראיות שהוגשו באמצעים פסולים, באופן החורג לא רק מכללי "דוקטרינת הפסילה הפסיקתית" אלא גם מהוראות החוק להגנת הפרטיות. כך, ראיה שהושגה תוך פגיעה בזכויות היסוד להליך הוגן ולפרטיות - למשל, דגימת ד.נ.א שנלקחה בהסכמת הנאשם אך נעשה בה שימוש בניגוד להבטחה שניתנה לו - תיפסל. לעניין זה, פסלות ראיה תיקבע תוך איזון בין הנזק לבין התועלת שתהא לחברה מכך, בהתחשב במידת החיוניות שלה להרשעה (ככל שהיא חיונית כך תהא נטייה לקבלה) ובחומרת העבירה (ככל שהיא חמורה כך תהא נטייה לקבלה). כאשר הפגיעה בזכויות הנאשם מהותית, אף אם ראיה פסולה היא חיונית להרשעתו בעבירה חמורה, בית המשפט לא יקבלה. ראיות נגזרות, שאותרו כתוצאה מהראיה העיקרית הפסולה, תיפסלנה על-פי אותם שיקולים המשמשים את הראיה הראשית בשינויים המתאימים. בתוך כך, יש להביא בחשבון את אופייה הייחודי של הראיה הנגזרת, הבא לידי ביטוי בזיקה המתחייבת בינה ובין הראיה הראשית. הזיקה אשר תוביל לקביעה כי אי-החוקיות שבראיה הראשית הפסולה דבקה גם בראיה הנגזרת היא קיום קשר של סיבתיות בין קיומה של הראיה הראשית לאפשרות השגתה של הראיה הנגזרת ממנה.

173. ע"א 65/49 פריזלר נ' וייס (1951)

נושא: דרישת כתב כראיה משפט האזרחי.

תמצית פסק הדין (אגרנט):

כאשר מסמך כתוב בלשון ברורה, כך שניתן לגזור ממנו משמעות מתחייבת, אין לקבל ראיות שנועדו להוכיח את משמעותו. עם זאת, אין הכרח כי מסמך כתוב יכול בתוכו הוכחה מלאה לכל העובדות הנטענות, וניתן להבטיח את הוכחתן בדרך מהימנה באמצעות צירוף ראיות נוספות, דוגמת עדות בעל פה, שמטרתה להשלים את המסמך.

174. ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין (1987)

נושא: חסיון, חסיון עיתונאי.

תמצית פסק הדין (שמגר):

בשם חופש הביטוי והאינטרס הציבורי למידע יש להכיר בחסיון המאפשר לעד עיתונאי שלא לחשוף את מקורות המידע שלו, אלא שחסיון זה הוא יחסי וכפוף לשיקול דעתו של בית המשפט. המבחן להסרת החסיון הוא משולש: רלוונטיות המידע; מהותו; והאפשרות להשיגו בדרך אחרת.

175. ע"פ 1774/02 קדוש נ' מדינת ישראל (2002)**נושא: העדים, עדים שותפים לעבירה.****תמצית פסק הדין (ביניש):**

הלכת קינזי, שאסרה להעיד שותף לעבירה כעד תביעה במשפטו של השותף האחר, כל עוד משפטו שלו עומד ותלוי, נועדה להפיג את החשש שמא עד יפליל את שותפו כדי להקטין את חלקו בעבירה או שמא ישאף לקבל טובת הנאה במשפטו בעקבות מסירת העדות - וככל שרציונאליים אלה אינם מתקיימים, אין מניעה מלאפשר זאת, בניגוד להלכה כאמור. *הלכת קינזי בוטלה.

176. ד"נ 3081/91 קוזלי נ' מדינת ישראל (1991)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

התביעה היא שנושאת בנטל ההוכחה לעניין קבילות הודאתו של נאשם - היא שמביאה ראיות לשם כך, היא שפותחת את הדיון בסוגייה במסגרת הליך של משפט זוטא, והיא שמוכיחה כי מבחני הקבילות מתקיימים מעל לכל ספק סביר. משקלה של הודאה נבחן בשניים: (א) מבחן פנימי, של סימני אמת הנלמדים מתוכנה. (ב) מבחן חיצוני - "דבר מה נוסף" - של סימנים חיצוניים להודאה, המעידים על אמיתותה. זאת ועוד, ראשית הודאה של נאשם יכול שתהווה "דבר מה נוסף" רק כאשר הוא מתכחש לביצוע העבירה ולא כאשר הוא מודה בה, שהרי אז היא תיחשב כהודאה נוספת; ואילו הודאת נאשם אחד יכול שתהווה "דבר מה נוסף" להודאתו של נאשם אחר, כאשר גרסאותיהם זהות.

177. ע"פ 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל (1986)**נושא: ראיות שהושגו בדרך פסולה, פגיעה בפרטיות.****תמצית פסק הדין (בד):**

אין לבצע באדם החשוד בביצוע עבירה ניתוח בניגוד לרצונו - וזאת בשל הפגיעה בזכויותיו החוקתיות לכבוד ולשלמות הגוף - אלא במקרים חריגים. מקרה אחד הוא כאשר נשקפת לאותו אדם סכנת חיים ממשית בלעדי הניתוח, והסירוב לערוך נובע ממניעים חיצוניים שאינם רלוונטיים למצבו הגופני. במקרה זה לא ייחשב הניתוח הכפוי כתקיפה או כהסגת גבול, ויתרה מזאת, ככל שבמהלכו הוצאה מגוף החשוד ראיה מפלילה (למשל, חבילת סם מסוכן), היא תהא קבילה ולא תיחשב כמפרה את הזכות החוקתית לפרטיות.

178. ד"נ 25/80 קטאשוילי נ' מדינת ישראל (1981)**נושא: תחולת הדין, תוספת ראייתית, סיוע.****תמצית פסק הדין (לנדוי):**

אין לאדם זכות קנויה כי עניינו יידון בפני בית המשפט בהתאם לדיני הראיות שהיו נהוגים במועד שבו ארע האירוע נשוא המשפט, בין אם פלילי ובין אם אזרחי. ובמילים אחרות: לדיני הראיות תחולה רטרואקטיבית. זאת ועוד, עדותו של שותף עד מדינה יכול שתשמש כסיוע ראייתי לעדות שותף אחר.

179. ע"פ 2132/04 ק' נ' מדינת ישראל (2005)**נושא: ראיות נסיבתיות.****תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):**

כשמכלול ראיות נסיבתיות מצביע על מסקנה מפלילה, נטל ההוכחה עובר אל הנאשם, להציע מסקנה חלופית שתעורר ספק בדבר אשמו. על מסקנה מוצעת זו להיות סבירה, לא רק לעניין הסתברותה אלא גם בהתחשב בנסיבות מתן גרסתו של הנאשם, ונדרש כי תעלה תהייה של ממש לגבי האשם אל מול מכלול הראיות הקיים.

180. ע"פ 194/75 קינזי נ' מדינת ישראל (1976)**נושא: העדים, עדות שותפים לעבירה.****תמצית פסק הדין (עציוני):**

קיימת מניעה מלהעיד שותף אחד לעבירה, שמשפטו שלו עוד תלוי ועומד, כעד תביעה במשפטו של שותף שני (כאשר השניים לא נאשמים במשותף באותו כתב אישום). זאת, כדי להימנע ממצב בו השותף המעיד יטיל את מלוא האשמה על השותף האחר כדי להציל את עורו שלו. *הלכה זו בוטלה.

181. ע"פ 11331/03 קיס נ' מדינת ישראל (2004)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (עדיאל):**

משפט זוטא הוא הליך שנועד לברר קבילות הודאת חוץ של נאשם. התנגדות לקבילות ההודאה יש להגיש במועד שבו התביעה מודיעה על כוונתה להגיש כראיה, אולם גם אם הוגשה בשלב שבו התביעה מבקשת להגיש בפועל, על בית המשפט לקיים את ההליך כאמור. עם זאת, קבלתה של הודאה למרות התנגדות לכך, ללא עריכת משפט זוטא, אינה בהכרח פוסלת אותה, וזאת, ככל שבנסיבות העניין לא נגרם לנאשם עוול וזכויותיו לא קופחו.

182. ע"א 6/51 קירשנבאום נ' קרויניק (1954)**נושא: עדות שמיעה.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

לכלל הפוסל עדות שמיעה שורה של חריגים, ובהם: (א) אמרת נפטר המנוגדת לאינטרסיו הרכשיים. אמרה זו תתקבל כראיה לכל האמור בה, לא רק לחלקים שתוכנם מנוגד לאינטרסים. (ב) "רס גסטה" - אמרות שנסיבות אמירתן אינן מקימות חשש בדבר אמיתות תוכן, בין אם משום שנאמרו בספונטניות ובין אם משום שהשתלבו במעשה והיו לחלק ממנו. כך, למשל, אמרות המתלוות למעשה ומסבירות אותו, דוגמת מכתב ששלח אדם לזולתו שבו הוא מודיע כי העביר לו סכום כסף (על אף שתידרש הוכחה כי הכסף אמנם הועבר).

183. ע"פ 725/97 קלקודה נ' הרשות לפיקוח חקלאי (1998)**נושא: הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית.****תמצית פסק הדין (חשין):**

הזכות לחסיון מפני הפללה עצמית אינה זכות-על, ומשכך, ניתן לשלול אותה, מפורשות או מכללא, בחיקוק. זכות זו חלה לא רק על תשובות בעל-פה של אדם אלא גם על מסירתם של מסמכים ומטלטלין שבידיו.

184. ע"פ 951/80 קניר נ' מדינת ישראל (1981)

נושא: מהימנות ומשקל ראיות, הימנעות מהבאת ראיה.

תמצית פסק הדין (י' כהן):

ככל שטרם סיים את מלאכת השפיטה ונתן פסק דין, מוסמך בית המשפט להורות, מיוזמתו שלו או לבקשת בעל דין, על הבאת ראיות נוספות, לרבות העדת עדים. זאת, גם בשלב הסיכומים, לאחר שבעלי הדין השלימו את הבאת ראיותיהם, וגם עם תום שלב זה. עם זאת, ככל שמדובר בשלב מתקדם יותר בהליך השיפוטי, כך ייטה בית המשפט שלא להפעיל את סמכותו כאמור אלא במקרים חריגים.

185. ע"א 192/85 קצין התגמולים נ' הכט (1990)

נושא: חובת ההוכחה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (בד):

כאשר בסופו של משפט ההוכחות שקולות, יכריע בית המשפט לרעת הצד הנושא בנטל השכנוע. כך, למשל, בתביעה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), ככל שלא ברור אם הגורם למותו של חייל היה אירוע במהלך השירות הצבאי אם לאו, ייזקף הדבר לחובת קצין התגמולים.

186. ע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות (1995)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

חסיון עיתונאי מגן על אינטרס ציבורי מהותי, ועל כן הוא לא יוסר במהלך משפט דיבה, ככל שניתן לנהלו על בסיס המידע הקיים וככל שהתועלת שתצמח מכך לתובע היא שולית; והתעקשותו של עיתונאי עליו, קרי, שלא לחשוף את מקורותיו, לא תיחשב כחוסר תום לב. לעניין תוכן הפרסום עצמו, הרי שעל העיתונאי נטל ההוכחה להראות כי חלות עליו הגנות, וכחומרת התוכן כך חומרת הנטל.

187. ע"פ 648/77 קריב נ' מדינת ישראל (1978)

נושא: עזרי חקירה בראיה, מעשים דומים ושיטת ביצוע.

תמצית פסק הדין (שמגר):

סירובו של חשוד להשתתף במסדר זיהוי הוא בעל ערך הוכחתי, הנזקף לחובתו כ"התנהגות מפלילה", ובנוסף, מצדיק פנייה להליך זיהוי חלופי שאמינותו פחותה, כגון מסדר תמונות. עם זאת, סירוב זה אינו יכול לשמש כסיוע ראיתי. עריכת מסדר זיהוי צריכה לעמוד בכללים שנקבעו לכך: לפחות שמונה ניצבים הדומים בחזותם; זכות החשוד לבחור את מיקומו בין הניצבים; הבטחת נוכחותו של סניגור, ככל הניתן; איסור הצגת תמונת החשוד למזהה; ועריכת פרוטוקול מפורט של התנהלות המסדר. זאת ועוד, בהתקיים תנאים מסוימים, ניתן לבסס אשמתו של נאשם באמצעות ראיות המעידות על מעשים דומים שביצע בעבר או על מעשים בשיטת ביצוע דומה. לעניין שיטת ביצוע, הכוונה להוכיח את זהות הנאשם כמי שביצע את העבירה על כל מרכיביה - וכך, כאשר קיימות ראיות בדבר ביצוע העבירה אך הן אינן נוגעות במישרין לזהותו של מבצעה, ניתן להסיק לגבי זהות זו מתוך אותן ראיות הנוגעות לשיטת הפעולה שנקט, לא כל שכן להשתמש בראיות אלה כסיוע ראיתי לעדות עיקרית אחרת.

188. ע"פ 242/63 קריתי נ' היועץ המשפטי לממשלה (1964)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (ברנזון):

מי שמעוניין לטעון לחסיון ראיה - עליו לעשות כן טרם הגשתה, שאם לא כן ייחשב כמי שוויתר על החסיון. כך, למשל, מי שהשיב תשובה מפלילה לשאלה שנשאל ללא הבעת התנגדות, ייחשב כמי שוויתר על החסיון מפני הפללה עצמית, ותשובתו תהא קבילה כראיה נגדו.

189. בש"פ 9086/01 רביב נ' מדינת ישראל (2002)

נושא: חסיון.

תמצית פסק הדין (טירקל):

המבחן הקבוע בסעיף 44(א) לפקודת הראיות לגילוי ראיה חסויה הוא אם הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שבאי גילוייה. ככל שראיה חיונית להגנת הנאשם, יורה בית המשפט על גילוייה, אולם הוא לא יעשה זאת כאשר בידי נאשם מצוי ממילא חומר ראיות החופף מבחינת תוכנו וערכו לחומר החסוי.

190. ע"א 295/89 רוזנברג נ' מלאכי (1992)

נושא: דרישת הנמקה במישור האזרחי.

תמצית פסק הדין (ד' לוי):

ככל שחלה על בית המשפט חובת הנמקה, עליו ליתן טעם של ממש להכרעתו על סמך עדות יחידה, ולא רק להזהיר את עצמו מפני זאת. הימנעותו של בעל דין מלהציג ראיה רלוונטית המצויה בהישג ידו, יכול שתהווה טעם של ממש המקיים את חובת ההנמקה.

191. ע"א 483/80 יורשי רוזנפלד נ' קלפנר (1983)

נושא: כלל הראיה הטובה ביותר.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

כלל הראיה הטובה ביותר - שעל פיו יש להוכיח תוכן מסמך באמצעות הצגת עותק מקורי - אינו חל על ראיות חפציות, לרבות מסמכים, שהמחלוקת לגביהם נוגעת לעצם קיומם בלבד, ולגבי אלה, ניתן להסתפק גם בראיות משניות, דוגמת העתקים, אף אם החפץ המקורי קיים אך לא הובא כמוצג, וזאת ככל שהן אמינות.

192. ע"פ 49/88 רוקח נ' מדינת ישראל (1988)

נושא: כשרות וחובה למסור עדות.

תמצית פסק הדין (אריאל):

בני זוג אינם כשרים להעיד האחד נגד השני במהלך משפט פלילי אלא בהתקיים החריגים הקבועים לכך בדין. אחד החריגים הוא עבירה של חבלת גוף או אלימות, לרבות ניסיון לעבור עבירה כגון זו (סעיף 15(1) לפקודת הראיות), כלפי כל אדם, לאו דווקא קרוב משפחה, ואף כלפי רכוש. כך, למשל, עבירת הצתה נחשבת לעבירת אלימות המקיימת את תנאי החריג.

193. ע"פ 1301/92 ו 1330/92 שוורץ נ' מדינת ישראל (1997)**נושא:** תוספת ראייתית, סיוע, שיטת ביצוע, מסדר זיהוי.**תמצית פסק הדין (קדמי):**

משקל הסיוע עומד ביחס ישר למהימנות העדות הטעונה סיוע, וככל שהיא זוכה להערכת מהימנות מושלמת ניתן להסתפק בסיוע שמשקלו קל ביותר. עם זאת, ראיית הסיוע חייבת להגיע ממקור נפרד ועצמאי, לסבך את הנאשם בביצוע העבירה ולהתייחס לנקודה שבמחלוקת. לעניין זה, סירובו של נאשם לשתף פעולה עם גוף חוקר עשוי להיחשב כסיוע, בהתקיים נסיבות מתאימות לכך, למשל, כאשר הוא מסרב לערוך בדיקה רפואית שיש בה כדי להוכיח את חפותו. הימצאותו של הנאשם במקום שבו לא היה אמור להיות עשויה אף היא להיות בעלת כוח ראייתי, בין אם לחיזוק גרסת הקורבן ובין אם כ"דבר מה נוסף" המאמת הודאת חוץ. זאת ועוד, כדי להוכיח זהותו של עבריין באמצעות "שיטת ביצוע" יש להוכיח שניים: כי מאפייני השיטה הם מיוחדים, להבדיל ממאפייני התנהגות אנושית מצויה; וכי השיטה, כשלעצמה, חוזרת על עצמה, להבדיל מחזרה מזדמנת של מי ממאפייניה. זאת ועוד, עריכת מסדר זיהוי בלא נוכחות סניגור ומבלי שנעשה מאמץ להבטחת נוכחותו זו מחלישה את משקלו הראייתי של הזיהוי, גם כאשר עדות עורכי המסדר ראויה לאמון מלא.

194. בש"פ 1781/00 אדריאן שוורץ נ' מדינת ישראל (2001)**נושא:** עזרי חקירה כראיה, בדיקה גופנית.**תמצית פסק הדין (חשין):**

בדיקת מעבדה שהומצאה לאחר הרשעתו של אדם בדין - שטרם נודעה לעת משפטו - זכאי המורשע, ככלל, לבקש כי היא תיערך לשם בחינת אפשרות קיומו של משפט חוזר. אלא שגם ההיפך הוא הנכון: בדיקת מעבדה שניתן היה לערוך לעת המשפט, אלא שהמבקש, בהיותו נאשם, ומטעמיו, לא ביקש כי תיערך, בעצם מחדלו זה קיפח את זכותו לעורכה ובקשתו למשפט חוזר לא תישמע.

195. ע"א 263/63 שורצבאום נ' נציץ (1964)**נושא:** העדים.**תמצית פסק הדין (אגרנט):**

עד עוין הוא מי שמעדותו עולה כוונה עוינת כלפי בעל הדין שזימן אותו לעדות, להשיב על שאלות באופן בלתי הוגן ושלא מתוך רצון לגלות את האמת. לעניין זה, לא די כי תשובותיו של העד לא תעלינה בקנה אחד עם ציפיותיו של בעל הדין שזימן אותו לעדות, אלא יש להראות עוינות של ממש.

196. רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)**נושא:** חסיון, חסיון עיתונאי.**תמצית פסק הדין (מצא):**

הגם שמקור עיתונאי רשאי לוותר על חסיון שניתן לו, אין להרשות חקירת עד באופן שעשוי לחשוף את העובדה כי הוא עצמו מקור. בעל דין המעוניין להראות כי עד הוא מקור עיתונאי, שוויתר על חסיונו, הוא שנושא בנטל ההוכחה לכך, ועליו להרים נטל זה באמצעות ראיה חיצונית ולא חקירת עד כאמור.

197. ע"פ 265/64 שוביץ נ' מדינת ישראל (1965)**נושא: מעשים דומים ושיטת ביצוע.****תמצית פסק הדין (אגרנט):**

ככלל, אין להוכיח את עברו הפלילי של נאשם, שמא יגבש בית המשפט דעה קדומה עליו על אף האפשרות כי שב למוטב. חריג לכלל הוא ראיות המוכיחות כי הנאשם ביצע בעבר מעשים דומים או מעשים בשיטת ביצוע דומה, באופן המחזק את אשמו לגבי העבירה הנוכחית - כרלוונטי לנשוא האישום ולא להוכחת נטייתו העבריינית של הנאשם - אולם גם אז בית המשפט יזהיר עצמו שלא לגבש דעה קדומה כאמור.

198. ע"פ 5825/97 שלום נ' מדינת ישראל (2001)**נושא: הודאת חוץ של נאשם.****תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):**

חילופי דברים במהלך משא ומתן לקראת הסכם עד מדינה הם חסויים, אלא אם החשוד ערך משא ומתן סרק, במהלכו שיקר ביודעין במטרה להשיג טובות הנאה (שאז הוא עצמו שמט את הקרקע תחת תכלית ההסכם); וכן למעט מקרה שבו החשוד הוא שיזם את קיומו של המשא ומתן, אף אם ההסכם לא יצא בסופו של דבר לפועל.

199. ע"פ 4938/94 שמרלינג נ' מדינת ישראל (1996)**נושא: העדים, עד מדינה.****תמצית פסק הדין (קדמי):**

עד מדינה הוא שותף לעבירה, המעיד מטעם התביעה, לאחר שהובטחה או שניתנה לו טובת הנאה (סעיף 54א(א) לפקודת הראיות). לעניין זה - (א) טובת הנאה היא כזו שממנה מפיק עד המדינה תועלת של ממש, כגון הבטחה כי התביעה תבקש מבית המשפט להקל בעונשו לאחר שיועמד לדין; (ב) נדרש קשר סיבתי בין מתן העדות לבין טובת ההנאה, קרי, מודעות של העד לטובת ההנאה שהובילה אותו לשתף פעולה. תקוותו של עד כי מסירת עדות מסוימת תועיל לו, מבלי שהובטחה או ניתנה לו טובת הנאה, אינה בהכרח מקיימת את הקשר הסיבתי הנדרש.

200. ע"פ 869/81 שניר נ' מדינת ישראל (1984)**נושא: כלל הראיה הטובה ביותר, עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

כלל הראיה הטובה ביותר מחייב להציג את המקור, לרבות סרט הקלטה, לשם הוכחת תוכנו, בעוד ראיה משנית תתקבל רק בהתקיים אחד החריגים לכך. אחד החריגים הוא מקרה שבו המסמך המקורי אבד או הושמד, אולם חריג זה אינו חל כאשר בעל הדין המעוניין בהגשת הראיה המשנית השמיד את העותק המקורי בזדון, כדי למנוע את הבאתו בפני בית המשפט. לעניין ראיה משנית, מדובר בעדות בעל פה של קורא המסמך, עדותו של מי שרשם את המסמך, מסמך שהוכן על-ידי עד ומשתווה למקור, העתק מכני של המסמך, העתק שנערך בשעתו על-ידי מי שראה את המקור וכן תמליל סרט הקלטה - כאשר אין דירוג בין ראיות משניות ויש לבחון את הנסיבות כדי להכריע בדבר אמינותן. ככל שמדובר בראיה משנית המהווה תמצית של אירוע או של האזנה, קבילותה תיבחן בארבעה: יכולת הבנת המקור; דיוק בשימור המקור; אובייקטיביות בתיאור המקור; ואמינות גרידא. כך, למשל, תמצית הקלטותיהן של שיחות, שנעשתה על-ידי קצין משטרה בסמוך לקיום השיחות, עשויה להיחשב כראיה משנית קבילה, ככל שההקלטות עצמן נמחקו. לעניין קבילותה הטכנית של הקלטה, הרי שהיא מותנית בחמישה: מכשיר הקלטה תקין; מקליט מיומן; הקלטה מהימנה; הקלטה שנשמרה כהלכה, ללא חשש לשינוי או עיבוד זדוני, מתוך כוונה לשבשה (להבדיל משינוי או עיבוד שנבע מרשלנות); וכן זיהוי ברור וודאי של קולות הדוברים. זאת ועוד, הפיכת מסמך, המקפא זכרון עבר, לראיה קבילה, באין יכולת להעיד אדם לצורך איששו, מותנית באלה: העד אינו זוכר את התרחשות העבר באופן כן ואמיתי, ואף העיון במסמך אינו מרענן את זכרונו, אולם הוא מספק בעדותו נקודות אחיזה לסברתו מדוע המסמך אמיתי; בית המשפט השתכנע כי המסמך אמיתי ומנציח את העבר מהימנה; המסמך נרשם בעת האירוע המתואר או בסמוך לו; רישום המסמך משקף את החלטת העד לערכו; והמסמך נערך על-ידי העד או על-פי הוראותיו, ככל שהעד אישר כי אמנם כך הוא. זאת ועוד, עדות עד מדינה, שהוסק לגביה כי היא שקרית, לא תוכשר באמצעות סיוע ראייתי, קרי, אין בסיוע כדי להועיל לעדות בלתי מהימנה. זאת ועוד, בסמכות בית המשפט לאמץ רק חלק מדברי עדות ולדחות את יתרם, מפאת קשיי מהימנות.

201. ע"פ 548/78 שרון נ' לוי (1980)**נושא: עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (אלון):**

מידת ההוכחה הנדרשת במשפט אבהות היא זו הנהוגה במשפט האזרחי, ובדיקת רקמות נחשבת לבדיקה מכריעה, בעלת דרגת ודאות גבוהה ביותר, לחיוב ולשלילה, לעניין זה. סירוב לערוך את הבדיקה הוא משום כבישת ראייה, אז רשאי בית המשפט ליתן לסירוב משקל ראייתי מכריע נגד המסרב.

202. ע"פ 323/84 שריקי נ' מדינת ישראל (1985)**נושא: אמרת חוץ, עזרי חקירה כראיה.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

אמרת חוץ של עד, קרי, אמרה שנמסרה מחוץ לכתלי בית המשפט, תהא קבילה כראיה לאמיתות תוכנה בהליך הפלילי בהתקיים התנאים המנויים לכך בחוק (סעיף 10א לפקודת הראיות). כך, למשל, עליה להיות בכתב - כשהכוונה לכל אמרה שתועדה באופן המאמת בדיוקנות את הצד המילולי שבה כמו גם הסממנים הנלווים לה, ובכלל זה, גם אמרה מוקלטת. זאת ועוד, אין מניעה מלזהות אדם על-פי קולו, אולם ככל שהזיהוי אינו ספונטני אלא נעשה בשלב מאוחר, עדותו של המזהה נדרשת לסיוע ראייתי.